

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

Telephone: 431-6344

Jaunimo Metai

Sausis - January 21, 1966

Nr. 8

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ATEITIS VIETNAME

PREZIDENTO PRANEŠIMAS APIE BOKLĘ PALIKO IR TOLIAU DAUG NEAIŠKUMŲ APIE JAV SIEKIUS VIETNAME. — KAI IŠ VIENOS PUSĖS NURODOMA, KAD VIETNAME BUS SUNKU IŠSILAIKYTI KARISKAI IR TODEL BŪTŲ GERIAU PASITRAUKTI, IŠ KITOS PUSĖS AIŠKINAMA, KAD VIETNAME PROBLEMA NĖRA KARINĖ, BET FILOSOFINĖ.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Savo metiniame pranešime kongresui apie valstybės būklę prezidentas Johnsonas, kaip paprastai, stengėsi įtikinti galimai daugiau klausytojų. Karas Vietname bus vedamas toliau, tam reikalui padidinamos išlaidos karo reikalams, tačiau ne tiek, kad JAV piliečiai tai sunkiai pajustų. Kalbėdamas apie JAV siekius Vietname prezidentas norėjo patenkinti tuos, kurie reikalauja derybų, ir tuos, kurie reikalauja griežtesnių žygių.

Pirmiesiems jis numetė pažadą: "There are no arbitrary limits to our search for peace..." Antruosius nuramino sakymas, kad amerikiečiai pildysią savo įsipareigojimus "until aggression has stopped"...

Reikia pastebėti, kad dėl to, ką reiktų ateityje daryti, nuomonės skiriasi ir artimiausių prezidento patarėjų tarpe. James Restono teigimu, Valstybės Sekretorius Dean Rusk padėtų Vietnamui lyginti su būkle Mandžurijoje 1930 m. ir Muencheno susitarimu. Abiem atsitikimais Vakarai nepasipriešino japonų agresijai prieš Kiniją ir Hitlerio agresijai prieš Čekoslovakiją. Nepasipriešinimas neišgelbėjo

taikos, bet tik padidino agresorių apetitus. Tuo tarpu Valstybės Psekretorius George Ball Vietnamo situacijoje nenori įžūrėti bet kokių principų. Anot jo, reikia daryti viską, kad konfliktas nepagilintų. Jam tai daugiau taktikos problema.

Užsienio politika daugiausiai remiasi jėga. Todėl galutinis linijos pasirinkimas didele dalimi priklausys nuo to, kiek turima jėgos numatytiems tikslams pasiekti.

Įžūrint iš karinio taško, naujų davinį šiuo reikalu davė atst. gen. lt. James M. Gavin'o skaitytąjo laiško Harper's žurnalui. J. M. Gavin'as buvo JAV kariuomenės štabo planavimų ir operacijų skyriaus viršininku 1954 m. t. y. tada, kada buvo svarstomas klausimas ar padėti prancūzams, tada kariaujančioms Indokinijoje, ar ne. Vėliau -- 1958 m. -- jis pasitraukė iš kariuomenės, nesutikdamas su Eisenhowerio karine samprata ir 1961 m. buvo prezidento Kennedy paskirtas JAV ambasadorium Paryžiuje. Šiuo metu J. M. Gavin'as vadovauja vienai pramonės tyrinėjimo (industrial research) įmonei.

1954 m., galvojant apie JAV įsikišimą į Indokinijos karą, buvo apskaičiuota, kad JAV norint išlaikyti Indokiniją į Hanoi delatą (dabartinį Šiaur. Vietnamą) reiktų pasiųsti 8 pėstininkų divizijas, 35 inžinerijos batalionus ir kt. pagalbinus dalinius t. y. maždaug tiek pat, kiek dabar yra pietiniame Vietname. Nuo tokio įsikišimo Eisenhower'į atkalbėjo gen. Matthew B. Ridgway, tuo laiku buvęs armijos štabo viršininkas. Jis buvo tos pažiūros, kad faktinai amerikiečiams nereikėtų kariauti su Raudonąja Kinija. Bet jei reiktų su ja kariauti, tai amerikiečiams būtų patogiau karą vesti Šiaurėje, kur Mandžurija yra kinams tas pats, kas vokiečiams Rhuro kraštas pramonės židinyse.

Čia pat noriu pridurti, kad paties Ridgway prisiminimuose reikiama didelė abejonė, ar verta sunaikinti R. Kiniją, nes tuo atveju Azijos širdyje atsirastų tuštuma, kurią amerikiečiams reiktų ginti nuo sovietų įsiveržimo ir pačios Amerikos saugumas nuo to ne kiek nepagerėtų.

Dabar Gavin'as mano, kad JAV, norėdamos apginti nuo komunistų skverbimosi visą pietinį Vietnamą, turėtų žymiai daugiau pa-

siųsti kariuomenės negu turi. Už tai jis rekomenduoja laikytis tik tam tikruose prielaiduose, ieškant politinio sprendimo. Gavin'as nesutinka su taip vadinama "domino teorija", kad užleidus didesnę dalį pietinio Vietnamo komunistams, bematant sugrįžtų ir kitos Azijos nekomunistinės valstybės ir amerikiečiams tektų nešdintis iki pat Havajų, Tailandas, Malajų pusiasalis ir Filipinai galėtų būti išgelbėti, nors dėl to ir reiktų smarkiai kovoti Šiauriniame Tailande, bet ten galima būtų mažesnę jėgą efektingiau pasipriešinti negu dabar pietiniame Vietname.

Galvojant taip "kariškai" iš akių išleidžiama visa eilė kitų faktorių. Pasitraukimas į gintis geresnes pozicijas karo metu dažnai būna geriausia išeitis. Kirtis čia kristų ant žodžių "karo metu". Vietnamo atveju karas nėra niekam paskelbtas. Šiuo atveju būtų pasitraukta prieš partizanus, kuriuos remia visai nežymi Šiaurinio Vietnamo liaudies respublika. Jei ji būtų nubauta, pietinio Vietnamo komunistinis partizaninis sąjūdis turėtų likviduotis. Jei ji liks nebausta, bus padrasinti panašūs užsimojimai kitur. Bet "nubaudimas" Šiaurinio Vietnamo galėtų priversti įsikišti R. Kiniją arba sovietus. Ir to įsikišimo labai bijoma. Tačiau tokio karo atveju, pietinį Vietnamą galima būtų palikti savo likimui, nes ilgai neišsprendžiamas kartu su visos Azijos ir net viso pasaulio likimu (karo su sovietais atveju) atominiu bombardavimu t. y. tokiu karo būdu, kurį vesti JAV yra geriau pasiruošusios negu abi didžiosios komunistų valstybės.

Maskvos ir net Pekino politika iki šiol buvo labai atsargi, abi tos valstybės paliko atviras duris pasitraukimui, jei iš tikro kiltų rimtas karas. Abi jos neturi jokių įsipareigojimų padėti Šiauriniam Vietnamui, kurie automatiškai reiktų karą. O tai reiškia, kad jos abi irgi bijo totalinio karo, kuris reiktų jų sunaikinimui. Todėl amerikiečiams nereikia vesti "ribotą" karą tomis sąlygomis, kurias pasiūlo komunistai. Kodėl jiems nepasakyti, kad dėl susidariusių aplinkybių, mes siūlome pasimušti totaliai? Rizika čia būtų nedidelė, nes jei Maskva ar Pekinas tokio karo norėtų, jis jau būtų pradėtas. Jei tos sostinės totalinio karo nenori, jos labai greitai nuramintų Hanoi.

Už tai galų gale, Vietnamas yra ne karinė, bet kaip teigia kolumnistas Henry J. Taylor, filosofinė problema. Civilizacijos ir jos moralės, kurios vardu dabar smerkiamas bet koks karas -- buvusios jau nekartą išgelbėtos drąsa ir nuožmia jėga. Karas esąs didelė nelaimė, tačiau jo perdaug bijoti esanti dar didesnė nelaimė, nes tokia baimė veda prie kapituliacijos. Jau šiandien Vakaruose esanti įsiviešpatavusi

Kur yra Lietuva? Amerikos Lietuvių Montessori Draugijos Chicagoje vaikų namų auklėtiniai gaublyje ieško Lietuvos.

VL. Juknevičiaus nuotrauka

URAGANAS IR POTVYNIS NUSIAUBĖ RIO DE JANEIRO

JURGIS ŠATORIUS, Brazilija

Įvairiais metų laikais ar potvyniai pavasarį ar uraganai rudens paliečia JAV; arba žinių agentūros praneša apie potvynius Azijoje, apie žemės drebėjimus įvairiose planetos vietose. Ir beveik būtų galima teigti, kad Brazilija per pastaruosius keliolika metų yra buvusi lyg ta pasakiška sala, kurios "neliesdavo Dievo rykštė".

Kas įvyko Rio de Janeiro 1966 m. sausio 10-11 d. d. ir apylinkėje, prašoka net žmogaus vaizduotės ribas: juoba, kad ši audra-potvynis atsirado "iš niekur".

nuomonė, kad bent koks kišimasis į komunistinių valstybių reikalus būtų "grėsmė taikai", tačiau, kai komunistai kišasi į Kubą ar Santo Domingo, aiškina, kad tai normalus reiškinys "besikeičiančiame pasaulyje", su kuriuo mes turime išmolti susigyventi. Tokia pažiūra ir yra daugiausiai kalta dėl Vietname susidariusios padėties.

jos niekas nelaukė ir tam gamtos šėlimui nei kiek nepasiruošė. Gi šis miestas jau yra išgyvenęs ne vieną audrą-potvynį nuo 1960-66 metų, bet buvusios nelaimės nebūtų galima palyginti kaip audrą sriubos dubenyje su audra vandenyne...

Rodos, taip jau buvo apsprasta, kad pastarųjų trijų savaitžių bėgyje nuo gruodžio 20 ligi sausio 10, beveik kas vakarą iš pietų pusės, trenksmingai daužydami perkūnai ir plakdami lyg botagais tamsius lygpragaro gėlmės storius debesų kodus, atbilde davo ir po geros valandos vėl dingdavo, toli Šiaurėje, kunkuliuojančiame Atlante eilinės pietų Amerikos audros. Gi vasara, šiame pusrutulyje, yra toks metų laikas, kada po nepaprastų karščių, o šiais metais termometras buvo pakilęs net ligi 39,6° C pavėsyje, (gi beveik kasdien karštis pakildavo ligi 33° C), gamta privalėdavo atsigavinti ir nusitprausti karštos dienos pra-

kaitą, gaivinančių, gyvybę palaikančių lietučių. Taigi ir sausio 10 dienos rytiniai "oro pranašų" spėjimai tebuvo pakartojimas tų pačių nuvalkiotų ir nudilintų kasdien kartojamų žodžių, kad, girdi, "ir šiandien galima laukti lietaus su perkūnija".

Ir jis -- uraganas atžė... Nežinia iš kur... niekieno neprašomas ir nelaukiamas... Brazilijos uraganas iš pietvakarių, iš ten kur kalnai pietuose atsiremia į dangų, ten kur jau baigiasi Rio de Janeiro miestas. Man jau keltą kartų teko būti tokios audros stikuryje, netoli Rio, tarpe kalnų, lyg kokiuose spąstuose, kai vanduo kibirais grūva iš dangaus ir važiuojant automobiliu tebėra tik viena išeitis: sustoti ir ieškotis kokios nors užuovėjos. Tačiau toks potvynis tęsdavosi 15-20 minučių ir po to vėl gali judėti, nors visai pakelės grioviai ir pats kelias dažnai pavirsdavo upokšniais, kuriais vandens masės skubėdavo prisijungti į galingesnę srovę.

Norint suprast ir bent kiek įžūrėti Rio de Janeiro ištikusią katastrofą, kurios metu rašant šias eilutes žuvo apie 150 žmonių, sugriauta daug namų, tiltų, suardytas susisiekimas su artimiausiomis priemiesčiais bei kitais miestais, reikia žinoti, kad šis miestas yra sutelktas siaurame plote; pietuose prisišlieję prie Carioca kalnų, gi savo vidurį žiūri į Guanabaro įlanką, o jo dešinę skruostą skalauja pietų Atlanto švelnios bangos. Iš miesto į pietus ir į pietvakarius tegalima išvažiuoti vienu vieninteliu žemės keliu-pientu, vedančiu į S. Paulį ir kitus Brazilijos miestus, kaip Šiaurėje, vakaruose taip ir pietuose.

Taigi, apie 150 km. kv. plote, kurio pusę užima kalvos, kalneliai ir vandenys, teikią Rio pasakiškai gražų vaizdą, yra susitelkę apie ketveri milijonai gyventojų. Gi tose kalvose, kurios labiausiai nuo šio tvano nukentėjo, yra įsikūrę miesto pusiau benamiai, "favelados" ar lūšnų gyventojai. Iš kalnų tekąs vanduo sugriovė daug favelų, o ko neatliko vanduo, pribagė atsipalaidavę iš savo vietų uolos. Ir užteko ketverių valandų laiko, kad iš besijuokiančio, gyvenimu besidžiaugiančio didmiesčio pasigirstų dar garsesni pagalbos S.O.S. šauksmai, kai grūvančios iš kalnų uolos su savimi nešėsi į pakalnę vaikų ir moterų lavonus. Gaisrininkai ir policija gavo tiek telefoninių šaukimų, kad tik dalelytę tegalėjo atsakyti. Visas miesto centras, gražioji Avenida Rio Branco, Cinelandia, Lapa, Gloria, Catete, Laranjeiras ir Botafogo pavirto nemažu ežeru... Gi kai milijoninis miestas priplosta lyg ežeras, tada sustoja visas susisiekimas, nes kai kuriose gatvėse, kaip Conde de Bonfim, vandens lygis pakilo ligi 80 cm. gilumo!!! Taigi susto-

(Nukelta į 2 psl.)

Kas nauja Pasaulyje

* DEMOKRATŲ IR RESPUBLIKONŲ partijų vadovybės patiekė savo 1965 m. finansinio stovio raportus, kuriuose kai kurie duomenys ir skaitlinės rodo, kuri partija yra valdžioje... Kada demokratai 90% visų aukų čekiais, didesniais nei 100 dol., respublikonai tokių turėjo tik 25%, tenkinantis 10 dol. ir mažesniais aukomis. Demokratams daugiausia pajamų suteikė pavienės aukos, viršijančios 1000 dol. sumą.

* FBI DIREKTORIUS J. EDGAR HOOVER savo metiniame raporte rašo, kad JAV komunistų partija yra pagyvėjusi ir narių skaičiumi paaužo 10%. Visa tai esą dėka Vyr. Teismo sprendimų. Didžiausias jos dėmesys krypsta į jaunimą, jį skatinant demonstruoti ir įvairių organizacijų varda reikšti komunistinę liniją, kaip atsitraukimą iš Vietnamo ir pan.

* SOVIETŲ SAJUNGOJE GERBIAMOS DAUGIAVAIKĖS MOTINOS, ir taip "divydrės motinos" titulas su medaliu buvo prisegtas 10 vaikų motinai Olga Batazovai. Tik vėliau paaiškėjo, kad Olga yra neištekėjusi, ir kad jos vaikai turi įvairius tėvus. Aštuoni vaikai randasi prieglaudose, du apleisti ir badauji, gi Olgos pinigai vaikams sušelpi nubėgo vodikos šaltinėlyje.

* "Plieno trikampyje", 25 mylios nuo Vietnamo sostinės Saigono, amerikony ir australų kariai rado tunelių sistemą, kurioje galėjo slėptis ištisos divizijos Vietkongo partizanų. Štabo bunkeryje surasta begalės dokumentų, laiškų, Vietkongo agentų sąrašų ir t. t. Tuneliuose pagauta tik keli partizanai, nors "valymo" akcijoje dalyvavo apie 8000 amerikony karių. Tuneliai tęsiasi iki Cambodijos sienos...

-- Dabar tavo eilė šauti!

Buenos Aires lietuvių Beatričei Liutkevičiūtei, geriausiai baigusiai iš visų Buenos Aires komercinių gimnazijų, Prekybos Biržos stipendijų fondo sekretorius dr. Alfredo Vercelli gruodžio 22 d. įteikė auksinį garbės ženklą ir virš pusės milijono pezu stipendiją studijoms Buenos Aires universitete. Aple šį įvykį plačiai rašė Buenos Aires spauda, visur paminint Liutkevičiūtės lietuviškąją kilmę.

Pr. Ožinsko nuotrauka

Vokiečių armijoje ne visi riedėjo tankuose. Buvo ir arkliais traukiamų vežimų. Nuotraukoje sanitarinis dalinys, su rekvizuotais vežimais seka šarvuotųjų dalinius, jau toli įsirežusius į Sovietų Rusiją.

KARAS IŠ ANAPUS (7)

Stalinas uždraudė atsišaudyti

1941 m. birželio 22 d. auštant, Barbarosos planas, kurį Hitleris su savo generolais ruošė pusę metų, buvo pradėtas vykdyti. Puolimas vyko trišakio formoje. Viena grupė buvo nukreipta į Leningradą, kita į Maskvą, ir trečia į Ukrainą ir Kaukazą. Svarbiausias tikslas buvo kuo greičiau užimti Europos Rusiją iki linijos Archangelsk-Astrachan. Tas planas nepasisekė, bet pirmieji mėnesiai rusams buvo tikra katastrofa. Didžioji dalis sovietų orinių jėgų buvo sunaikinta pirmą dieną. Rusai prarado tūkstančius tankų ir milijonus kareivių, kurie buvo paimti nelaisvėn apsupimuose. Po dviejų savaitų kautynių kai kurie vokiečių generolai manė, kad Sovietų Rusiją jau nugalėta.

Kaip tai įvyko? Rusai bando aiškinti, kad jie buvo užklupti nepasiruošę, vokiečiai puolė nelaukiai. Toks paaiškinimas nepatenkino, žinant kaip daug buvo kalbėta apie nenugalimą raudonąją armiją. Tad buvo pradėta ieškoti kitų pateisinimų, kitų kaltininkų.

Bet faktas lieka, kad rusai buvo nepasiruošę atmušti puolimą ir vokiečiai galėjo laimėti karą 1941 spalio mėnesį, jei nebūtų papildę kai kurių klaidų. Sovietai dalinai išnaudojo tuos 22 mėnesius kolaboravimu su vokiečiais praplėtimui savo karinės pramonės. Bet planai nebuvo realizuoti. Naujo modelio lėktuvai Yak-1 ir Mig-3, bei bombonešiai Pe-2, kurie buvo pradėti gaminti 1940 metais, nebuvo išvystyti ir per tuos metus buvo pagaminta tik 20 Mig-3, 64 Yak-1 ir tik pora Pe-2. Situacija kiek pagerėjo 1941 m. pirmame pusmetyje ir buvo pagaminta 1964 Mig-3, Lagg-3 ir Yak-1, 458 bombonešiai Pe-2 ir 249 Il-2 stornovikų. Bet jų kiekis dar buvo per mažas moderniškai armijai.

Tankų gamyboje rusai irgi buvo atsilikę. 1941 m. raudonoji armija turėjo didelį skaičių tankų, bet visi seno modelio. Naujieji tankai KV ir T-34, kurie galėjo prilygti vokiečių tankams, dar nebuvo gaminami 1939 metais ir 1940 m. pagaminta tik 243 KV ir 115 T-34. Kiek daugiau pagaminta 1941 m. pradžioje: 393 KV

ir 1110 T-34. Tas pats su patrankomis, minisvaizdžiais ir automatiniais ginklais.

Kitas raudonosios armijos silpnumas, tai buvo automobilių trūkumas. 1941 m. birželio m. raudonoji armija turėjo tik 800, 000 automobilių ir didelis skaičius patrankų buvo traukiami arkliais arba ūkiniais traktoriais.

Radaras raudonoje armijoje dar buvo naujenybė ir radio naudojimas ryšiams nebuvo išplitęs. Daug karininkų nemokėjo naudotis radijo aparatais ir mieliau naudojosi lauko telefonais. Karininkų kadras buvo nepritęs ir daug jų buvo "naujokai", pakeitę tūkstančius likviduotų per "didžiuosius valymus" 1937 ir 1938 metais. Didelis nesutarimas armijoje vyko tarp politrukų ir karininkų. Tik 1942 m. rudenį karininkai atgavo savo pilnas teises. Kareivių apmokymas, ypač tankų daliniuose ir aviacijoje buvo apleistas.

Sakysim, lakūnai Baltijos fronte birželio 22 turėjo tik 15 valandų pratimų, o Kijevo distrikte tik 4 valandų, kai amerikiečių lakūnai turi po 150 valandų pratimų, kad galėtų dalyvauti mūšyje.

Dėl ilgo fronto, apie 2000 km., sovietų kareivių kai kuriose vietose buvo vienas prieš 4 vokiečius. Be to, vokiečiai viršijo rusus kariniu pasiruošimu.

Kaip vaizduoja vokiečių invaziją patys rusai? Neseniai išleisti atsiminimai sovietų generolų Fediunskio ir Boldino atskleidžia daug šviesos. Gen. Fediunsky, kuris vėliau suvaizdino didelę rolę pralaužiant Leningrado apsupimą, 1941 m. balandžio m. buvo paskirtas 15 pėstininkų korpo vadu ir savo štabą įsitaisęs Kovely, vakarinėje Ukrainoje, per 45 km. nuo vokiečių sienos.

Savo atsiminimuose (Podnetije po trevoje, 1961) jis pasakoja, kad jam atvykus, pasieny buvo jaučiama įtampa ir sovietų žvalgyba žinojo apie vokiečių kariuomenės koncentravimą prie sienos. Paskutiniaisiais mėnesiais vokiečių lėktuvai dažnai įskrisdavo į sovietų teritoriją. Pas sovietus kariuomenės organizavi-

mas vyko labai lėtai, nauji tankai ir lėktuvai buvo gaunami mažais kiekiais ir, jei senieji karininkai, kurie buvo tarnavę caro armijoje, rimtai žitūrėjo į būsimojo karą su vokiečiais, jaunieji karininkai ir kareiviai nekreipė dėmesio, rodė per daug didelių savimi pasitikėjimą. Daugelis jų galvojo, kad raudonoji armija pirmomis dienomis lengvai sutriuškins vokiečius.

Tuo metu, kai Tassas savo oficialiu komunikatu stengėsi paneigti gandus apie artimą karą su vokiečiais, pasienyje Fediunskio matė visai kitaip. Jis pasakoja, kaip birželio 18 į rusų pusę perbėgo vokiečių dezertyras. Būdamas girtas jis sumušė savo karininką ir išsigando būti sušaudytu. Jis pretendavo, kad jo tėvas esąs komunistas ir pranešė šis rusams, kad vokiečiai pradės puolimą birželio 22 d. 4 val. ryto.

Gen. Fediunsky tuojau telefonavo savo viršininkui generolui Potapovui, bet šis jam atsakė, kad tai "provokacija" ir nėra reikalo jaudintis dėl tokių absurdiškų. Už dviejų dienų į Fediunskio štabą atvyko gen. Rokossovskis, kuris buvo kiek kitokios nuomonės negu Potapovas ir atrodė susijaudinęs. Birželio 22 d. pirmomis valandomis Potapovas telefonu įsakė Fediunskiniui užliarmuoti kariuomenę, tačiau dar neišdalinant šaudmenų. "Aš susidariau įspūdį", rašo gen. Fediunskis, "kad vyriausimė štabe dar vis nenorėjo tikėti, kad vokiečiai pradėjo puolimą".

"Mes išdėstėme dalinius užimdami pozicijas po stipria prieš artilerijos ir aviacijos ugnimi. Ryšiai tarp dalinių dažnai būdavo pertraukiami ir įsakymai pasiekdavo pavėluotai. Visur degė barakai ir namai. Pasienyje kareiviai kovėsi iki paskutinio."

Vokiečiai į mūšį metė vis naujas jėgas, tuo tarpu rusai negavo pastiprinimų ir padėtis susikomplikavo dar labiau, kai vokiečiai nuleido parašiutininkus rusų užnugaryje, o ukrainiečiai, Banderos vyrai, pradėjo užpildinti rusų sunkvežimius, sprogdinti tiltus. Vokiečiams artėjant prie Kovelio, Fediunskis nutarė savo štabą iškelti, nors kiti 15 korpo daliniai apsupti dar laikėsi

tris dienas. Rusų karininkų žmonos, pripratusios dažnai lydėti savo vyrus persikėlimuose, imant su savimi tik būtiniausius daiktus, šį kartą prarado galvas ir evakuojant į stotį atvyko su vaikų vežimėliais, veidrodžiais ir net gėlių puodais...

Šis vaizdas kartojosi beveik visame pasienyje. Vokiečiai buvo padėties šeimininkais ore ir rusams buvo sunku pakelti bombardavimą. Sukilę prieš komunistinį režimą žmonės sabotavo susisiekimą ir trukdė rusams trauktis. Keliai buvo užgrūsti netvarkingai besitraukiančia kariuomene ir vokiečiams buvo lengva bombarduoti iš lėktuvų. Daug dramatiškiau padėtį vaizduoja gen. Boldinas savo atsiminimuose (Stranici žisni, 1961).

Apie vokiečių ruošiamą puolimą jis sužinojęs birželio 21 d. vakare, kai drauge su kitais karininkais dalyvavo Minske vaidinime.

"Staiga pulk. Blokinas, mūsų karinio distrikto vakaruose žvalgybos viršininkas, įėjo į ložę ir pasilenkęs prie vyr. vado gen. Pavlovo, kažką sušnibždėjo į ausį. "Negalimas dalykas", sušuko Povlovas ir atsisukęs į mane pasakė: "Tai atrodo absurdiška. Mūsų žvalgyba tvirtina, kad vokiečiai pasiruošę pradėti karą ir net jau bombardavo keletą mūsų pozicijų." Paskui, palietęs mano ranką, ir rodydamas į sceną pasakė, kad verčiau žiūrėti vaidinimą scenoje..."

Boldinas negalėjo sekti vaidinimo ir galvojo apie paskutinių dienų informacijas. Pavyzdžiui, vienas pranešimas iš Gardino birželio 20 d. sakė, kad vokiečiai pašalino spygliuotų vielų užtvartą, kurios buvo Augustavo-Seinų ruože ir nemažai vokiečių lėktuvų su bombomis buvo perskridę sieną. Birželio 21 d. kitas pranešimas sakė, kad pasieny pastebėtas didelis vokiečių sunkiųjų tankų judėjimas ir dabar jis negalėjo suprasti gen. Pavlovo ramumo.

Tas ramumas tęsėsi trumpai. Pirmomis valandomis ryto Boldinui paskambino susinervavęs Pavlovas, kviesdamas tuojau atvykti į štabą.

Už dešimties minučių jis jau ten buvo.

-- Kas atsitiko?

-- Aš nieko nesuprantu, -- pasakė Pavlovas. -- Kažkas vyksta Šėtoniško. Iš Gardino telefonavo gen. Kuznecovas, kad vokiečiai plačiame ruože perėjo sieną ir bombarduoja Gardiną. Telefoniniai ryšiai su kovojančiais daliniais nutraukti. Du radijo siųstuvai sunaikinti. Panašius pranešimus gavau iš Golu-bevo ir Sandalovo. Naujienos nemalonios. Vokiečiai visur bombarduoja.

Mūsų pasikalbėjimas buvo pertrauktas telefonu iš Maskvos. Prie aparato buvo pats krašto gynybos komisaras maršalas Timošenko. Tuoj po to vėl pasikalbėjimas su gen. Kuznecovu, kuris pranešė, kad vokiečiai tęsia orinį puolimą. Kad jau daug kur išlaipinti vokiečių parašiutininkai ir vokiečiai užėmė jau keliasdešimt vietovių, stumdami rusų kariuomenę į krašto gilumą. Paskui naujas skambutis iš maršalo Timošenko:

-- Drauge Boldinai, įsidėmėkit, kad jokia akcija neturi būti pradėta prieš vokiečius be mūsų žinios. Pasakykit Pavlovui, kad draugas Stalinas uždraudė atidaryti artilerijos ugnį prieš vokiečius.

-- Bet tai neįmanoma, -- atsakė Boldinas. -- Mūsų kariuomenė jau mušasi atsitraukdama. Mūsų miestai ugnyje, žmonės užmušami...

-- Ne, atsakė Timošenko.

Kitame numeryje: Vokiečių tankai nesulaikomi...

BRAZILIOJE...

(Atkelta iš I psl.)

jo ne tik susisiektas pačiame mieste, bet aerodromai bei geležinkelių stotys taip pat neveikė ir nebuvo aišku, kada prasi-dės bent dalinis susisiektas su artimesniais prie Rio esančiais miestais. Dar visa laimė, kad tik kai kurios miesto dalys pajuto elektros energijos nutraukimą. Tačiau miesto telefonai nukentėjo žiauriai ir 1,12 buvo išvesta iš rikiuotės 12,000 miesto telefonų. Dar nuostabiau: Užsienų reikalų ministerija neturėjo

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

VEIDU Į LIETUVĄ -- dvejopai nenusisėkęs šnks. Viena jo yda -- neryškumas, kas iš tikrųjų norima juo pasakyti, antra -- per daug kvepia rusicizmu, ir tai dar labiau didina nesusipratimą dėl jo reikšmės, ypač tarp nemokančių ar pamiršusių rusiškai.

Lietuviškai sakom -- kas nors sudavė, ar trenkė "kaktą į sieną", "kumščiu į stalą" (arba ir į veidą!), bet ką galima padaryt "veidu į ... Lietuvą"? Tik rusuose -- ir tai ne liaudy, o intelektualų kalboj -- posakis "licom k" (veidu į) yra įgijęs atsigręžimo, dėmesio atkreipimo ir nuolatinio rūpinimosi reikšmę.

Santariečių pernai imtas populiarinti šnks "Veidu į Lietuvą!" yra ne kas kita, kaip aklas pamėgdžiojimas blogai lietuvių kalbon išsiversto rusų inteligentijoj jau pereitam šimtmečiui buvusio populiaraus šnksio "Licom k narodu", atseit, kaip ir "Veidu į liadų". Santariečiai, žinoma, ne patys tą blogą vertimą atrado ir neapdairiai pasigrobė. Jį tokių mūsų visuomeninės apyvartos paleido, jau maždaug prieš 10 metų, visų mūsų nepriklausomybinių pastaruoju metu (ypač jam mirus) didžiai gerbiamas prof. S. Kairys, anuomet parašęs Darbo žurnale straipsnį, pavadintą "Veidu į Lietuvą".

Kitų svetimų kalbų įtakoj brendusiems santariečiams, aišku, neatėjo nei į galvą kvestionuoti prof. Kairio straipsnio antraštės lietuviškumą. Jos reikšmę jie rado pačiame straipsnyje, o ten ji aiškiai išdėstyta: atsigręžkim į Lietuvą, stenkimės pamatyti, pažinti, įvertinti, kas dabar Lietuvos dedas, ir rūpinkimės Lietuvos likimu, jos ateitimi.

Taigi to šnksio forma -- netikus, bet jo intencija, tikroji į jį įdėtoji reikšmė -- tauri. To šnksio gretinimas su šnksiu "kultūrmalniaukim su tarybine Lietuva", teigimas, kad tai yra tik skirtingi to paties dalyko pavadinimai, yra nepelnytas moralinimas skriaudimas ir vėlionies prof. S. Kairio, ir visų, kurie ryžtasi nuoširdžiai sekti jo keltą mintį.

Tiesa, net ir anuomet, kai prof. Kairys paskelbė tą "Veidu į Lietuvą" straipsnį, jo mintis nebebuvo naujiena: jis gal tada pirmą kartą taip pabrėžtai ją paskelbė, bet praktikoje ji, nors ir susilaukiant nuo garsinimosi, jau seniai buvo stengiamasi vykdyti. Jau ir tada iš įvairių vietų ir įvairiais būdais buvo stengiamasi stebėti ir matyti, kas Lietuvos daros, sėkmingai ir nesėkmingai buvo stengiamasi ir suprasti tą padėtį. Dėl to supratimo jau ir tada buvo ginčų, nes tokia jau žmonių prigimtis: neretai ir tą patį dalyką vienas mato vienaip, kitas kitaip.

Jau ir tada, gerokai prieš pirmąjį šnksio "Veidu į Lietuvą" iškilimą buvo "iš Lietuvos gaunama ten leidžiami laikraščiai, knygos, plokštelės, gaidos, viskas, kas ten sukurama". (Patikslintina: buvo ir yra gaunama ne laikraščiai, tik šiek tiek laikraščių, knygų ir t. t. ir gaunama tiesa, iš Lietuvos, iš Vilniaus, bet ne Lietuvos, o tik "tarybinės Lietuvos" Lietuvai ten leidžiamų laikraščių ir kt.)

Sako: "Bet tas bendradarbiavimas yra vienašalis"... Kas taip sako, tuo pačiu atsiųdėmuisi pats sau prieštarauja. Nes, jeigu vienašalis, tai ne bendradarbiavimas. Bendradarbiavimas tegali būti mažiausia dvišalis. Gauti, skaityti, žiūrėti, klausytis laikraščių, paveikslų, plokštelių -- tai tik stebėjimas, o ne bendradarbiavimas. Šiuo atveju, yra tik bandymas ir tuo būdu (tarp kitų būdų) pamatyti, pajusti, suprasti, kas ten, Lietuvoj, dabar dedas, kaip ir kuo Lietuva gyvena, kuo ji politiškai, visuomeniškai, kultūriškai, doroviškai maitinama.

Pasakoja, kad 1945 ar 1946 metais į lietuvių stovyklas Vokietijoje atsiųsdavo ryšulius Tiesos ir kitų panašių "tarybinės Lietuvos" produktų, ir kad jų ne tik niekas neskaityt, neėmė į rankas, bet net viešai degindavę. Ką gi, įspūdinga rezistencija, bet kartu ir akla. Ar kad "Tiesoj gi nėra tiesos"? Nėra ir yra. Nuolat yra juodomis raidėmis ant maždaug baltos popieriaus -- kartais sukta, o kartais ir visai atvirai, -- parašyta, ką bolševikai daro ir ką rengiasi su Lietuva daryt. Nebuvo susiprasta anuo metu net nei vieno tos dokumentacijos komplekto susidaryt... Bijoję rankas susitept?

Tik kiek vėliau susiprasta, kad šitaip "susitepti" reikia. Stebėti kuryba, spauda -- kokia bebūtų, neišskiriant net "Už sugrįžimą", ar "... Balso" -- yra ir turi būti Lietuvos likimu rūpinimosi ("veidu į Lietuvą" atsigręžimo) programos dalis. Tik dalis.

REQUEST RECORD

Naujausios ir gražiausios autentiškos lietuviškos ilgo grojimo plokštelės. Nepriimkite jokių pakaitalų. Žiūrėkite REQUEST gamybos plokštelių krautuvėse arba reikalaukite katalogų rašant:

REQUEST RECORDS, INC.
66 Mechanic St.
New Rochelle, N. Y.

LIETUVIŠKOS KNYGOS, PLOKŠTELĖS, MEDŽIO DROŽINIAI, AUDINIAI, GINTARAS

ir įvairios kitos importuotos dovanos!

Visa tai galite įsigyti, atvykę į naujai atidarytą DIRVOS krautuvę, 6907 Superior Ave.

Krautuvė atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak., šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 2 val. p. p.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 19156907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July and August by American Lithuanian Press Radio, Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina: tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santovaras.

VEIKSNIŲ KONFERENCIJA
IR VISUOMENĖ

Sausio 22 ir 23 dienomis Clevelande renkasi visų Amerikoje ir Kanadoje esančių lietuviškųjų veiksmų vadovybių konferencijai. Paimformuoti visuomenę apie tos konferencijos tikslą ir dienotvarkę negalime, kadangi žinių tuo reikalų nėra, o su spaudos atstovais pasikalbėjimai įvyksia tik po visų posėdžių.

Na, gi ne tik mūsų spauda, bet tuo pačiu ir lietuvių visuomenė jau iš praktikos žino, kad informacija apie veiksmų konferenciją beveik visuomet baigiasi siaurųjų, trumpųjų komunikatu. Ką gi duos toji t. v. spaudos konferencija? Negi joje dalyvaujį kartos viską, kas vyko posėdžiuose?

Veiksmų vadovybės suvažiuoti 2 dienom ir posėdžiauti reikia turėti ir tikslas ir pagrindas. Visuomenė, o tuo pačiu ir jos informatorė -- spauda, galėtų gi bent orientacijai žinoti, kokiame tikslui ir kokiame reikaliu bus pašvestos tos dvi dienos. Dabar belieka tik spėlioti, jog konferencija bent bus pagauta ant labai plonos meškerės: kai kurių veikėjų karščiaujimosi dėka. Gal taip, gal ne -- spėliojame vistiek.

Prezidento Johnsono sekretorius Moyers neseniai spaudos atstovams pareiškė, kad spauda, įvykių raidoje, linkusi pirmiausia reikšti savo nuomonę ir tik po to ieškoti tikrųjų faktų. Todėl prezidentas ir esąs linkęs geriau rodytis televizijoje ir savo pranešimus tiesioginiai perduoti visuomenei. Nesgi, anot Moyers, spaudos žmonės esą įtaigojami trapius žmoniškojo būdo ir prezidento mintyse ieško to, ko kartais ten visai nėra. Ta proga jam ir išsprūdo žodis, kad spaudos konferencijos pavirstančios "cirkui", kuriame prezidentas reiškia savo nuomonę, o spaudos atstovai ją savaip interpretuoja.

Gal gi todėl ir mūsų spaudos atstovai stovi taip toli, toli nuo visų tų faktų, kuriuose interpretacija paliekama savaip virškin-ti. Ir taip einame veiksmų ir visuomenės ryšių nutolimo keliu.

Be abejo, kad mūsų visuomeninio ir politinio darbo viršūnėse gali pasitaikyti "plonų siūlų", kurių narpliojimas nepriklauso

plačiosios visuomenės sluogsnams. Bet kažin ar jau taip sveika laikyti visuomenę visiškai migloje. Gal gi dėl to kaip tik turime visą eilę tokių nesupratimų, kurių priežastys glūdi tiksliai ir aiškios informacijos stokoje. O žmonės yra linkę greičiau išvadas padaryti, kad ir klaidingas, po to tik tikrinti, ar jų padarytos išvados atitinka tiesai.

Taip ir dabar, pavyzdžiui, vieni pyksta, kad tas ar kitas nuėjo ir susitiko su komunistų agentu, Susikruvino rankas ir išdavė visą mūsų laisvės kovą... O tiesiai akis akin paklausus, nežino netik ką susitikę kalbėjo (geriau sakant "vedė derybas"), bet net pavardžių nežino, kas su kuo kalbėjosi. Galima ir pykti ir juoktis, bet rezultatas vis tas pats -- pirma išvados, paskui, jei širdis atsisleidžia, gal paveikia ir vienas kitas faktas. Bet išsirekti -- tai pirmas dalykas.

Taigi, grįžkime prie konferencijos. Buvau paakintas ta proga parašyti ir gal net keletą sugestijų pateikti... Kada gi spaudoje stigo sugestijų, nuomonių ir kritikos? Abejočiau, ar šį kartą "sidasaro ypatinga išimtis. Bus gi iškelta konferencijoje gražių minčių, konstruktyvių nuomonių, bus gal ir pasibarta ir pasikarščiuota. Dieve padėk! Kad visi sveiki, geroje ir darbingerio nuotaiškoje grįžtų į savo namus.

Išsikalbėjimas, nuomonėmis pasidalinimas yra sveikas. Kalnai nebus nuversti, žemės drebjimo nebus. Gal tik prablaivės nuotaišos, išsiskristalizuos faktai ir pažiūros į juos. Visi veiksmai, geriau sakant, juose dirbantieji, žino savo galios ir kompetencijos ribas santykiuose su visuomene. Gerai, kad centrinės organizacijos turime ir kad turime pasiūventusių žmonių atsakingiems darbams dirbti. O darbas bus gerai ir sklandžiai atliekamas, kada išsiaiškinamos klaidos ir jų priežastys. Atrodo, išsiaiškinimui medžiagos bus, svarbu, kad būtų tam tinkamos sąlygos ir atmosfera. Nuo to priklausys ir konferencijos orumas, visuomenės pažūros ir prielankumas tolimesniam darbu.

redagavimo laikais Tautinė Srovė turėjo progos Margutį paversti savo rimto žurnalu. Kas buvo padaryta? Nieko. Algimantas Mackaus laikais liberaliai nusiteikusi švietusmenė turėjo progos įsigyti sau periodinį leidinį už dyką. Ar tuo ji pasinaudojo? Ne.

Manau, kad galio tai teigti, nes abiem atvejais žurnalo pasirodymas laiku priklausė nuo mano menkos, labai skubios individualinės taktikos. Tiesa, abiejų redaktorių būdai neatitiko išsivijos redaktoriaus idealui, tačiau kur tokį rasti? Kiekvienam atveju jo nega-sumušiau visus rekordus. Vos mėnesį čia pagyvenęs pradėjau leisti savo Atspindžius. Labai gerai žinau ir Margučio vargus. Čia, žinoma, kas nors gali prikišti, kad tai buvo ne visai rimti leidiniai, vien jau Margučio vardas tai pasako. Į tai norėčiau paklausti, koks gi skirtumas tarp "rimto" ir "nerimto" leidinio. Turbūt toks, kad nerimtas leidinys yra bent pavartomas, o "rimtas" neskaitytas padedamas į lentyną. Dr. B. T. Dirmeikio

KAI DU MENININKAI SUSITINKA

Aldonos Stempužienės ir Dariaus Lapinsko "Dainos"

BALYS CHOMSKIS

Darius Lapinskas — labai savito talento kompozitorius. Jo pirmieji koncertai Amerikoje, nežiūrint mūsų klausytojų baimės moderniajai muzikai, turėjo didelį pasisekimą, ir jie buvo vertinami su džiaugsmu, jog į muzikos areną ateina jaunas, stiprus talentas: kompozitorius, dirigentas, žmogus.

Lapinsko muzika yra dartinė, stilios, formos, technikos kūryba, tačiau lankstus įvairių sistemų

naudojimas plačiai atkelia kompozitoriui vartus į individualų originalų muzikos pasaulį, kuris niekad netampa sustingusia formule.

Aišku, pripratusiam prie klasikinės, romantinės muzikos, plaukiančios simetrisiais periodais, Lapinskas turi "persibalnoti". Imkime, pavyzdžiui, jo fortepiono, styginių ir mušamųjų instrumentų koncertą. Stebint tradicijos klausia gali atrodyti, kad kompozitorius likvidavo fortepiono "monarchiją", suskaldė visą veiklą į mažas, sunkiai pagausamas instrumentų miniatūras ir tuo atitraukė nuo pagrindinės minties. Tačiau šis koncertas — dramatinė pjesė. Visi instrumentai — lygūs partneriai. Kiekvienas iš jų turi savo "autonomiją", charakterį, spalvą, žodyną ir niekad kaip dramos aktoriai nesusilieja į "masę". Būdingas kompozitoriaus savitas bruožas — ritmo fantazija, instrumentų tembro koloritas, bandant atskleisti naujais sakiniiais dialogų kalbą — tai skaidrių lyrizmu, tai aštriais kirčiais, tai dramatinėmis smūgiu.

Laki Lapinsko ritminė vaizduotė ir instrumentų tapyba atnešė kažką naujo, dar nepastebėto grožio į mūsų senas liaudies melodijas. Pirmasis "Dainos" plokštelės puslapis yra pašvestas 12 liaudies dainų ciklui — "Mergaitės dalia", — parašytas mezzosoprano ir orkestrui. Tai būtų lyg novelių pluoštas mergaitės tematika, sujungtas

Solistė Aldona Stempužienė

Gruodis, Banaitis, Jakubėnas ir Račiūnas. Gruodžio "Alyvos", sprendžiant iš teksto ir chromatizmo, priskirtina prie paskutinio jo kūrybos laikotarpio, nors joje nerandame būdingos gruodiškos gaidos. Vlado Jakubėno dvi stilizuotos liaudies dainos — "Plaukia antelė" ir "Piemenų raliavimas" — giliai įstringa į atmintį, labai dėkinga mezzosoprano vokaliniam žaidimui — ir įdomiausia, kad toji liaudiška, monotoniška, melancholinė idilija skamba, kaip sudėtinga lyrinė emocija, kurią orkestras papildoma vaizdiniais nuotai-lyg nuansais ir šviežia ritmika. Iš viso, plokštelės

plokštelės repertuarui. Tačiau, iš kitos pusės, solistė nusveria daug į plokštelės muzikalinį estetinį skonį, išvystydama liaudies stiliaus kuo didžiausią paprastumą, stipriai susietą su orkestro spalvų tapyba.

Dainų turinys (Mergaitės dalia) turi daug įvairių scenų, bet bendras liaudies dainų lyrinis charakteris, kaip dažnai gyvenimo praktika rodo, lengvai stumia dainininką ar chorą į išsiseimimo ir "išsidainavimo" pavojų. Stempužienė esu girdėjęs daug kartų įvairiuose muzikos žanruose, ir niekad nepastebėjau, kad ji įkliūtų į rutinos pilkumą. Ji — dainininkė, menininkė, ieškanti asmenybės. Ties būdingi jos bruožai plačiai pasireiškia "Dainos" plokštelėje: liaudiškas koloritas, frazės plastiškumas, dainos "psichologinės gyvybės" atskleidimas ir detalių ryškumas.

Pažvelgus į minėtąsias plokštelės muzikinius ir interpretavimo atžvilgiu, tenka pasakyti, kad "Dainos" plokštelė yra verta gilaus dėmesio.

AUKŠČIAUSIAS
PASAULY
APYVARTOS
MOKESTIS

Beveik 565 milijonai rublių iš Lietuvos gyventojų 1966 metais numatyta surinkti vien apyvartos mokesčiais. Tai yra — iš kiekvieno 18 ar daugiau metų turinčio žmogaus vidutiniškai 257 rubliai, arba vidutiniškai keturių mėnesių alga. (Už neuždirbančius moka uždirbantieji).

Numatytąją apyvartos mokesčių sumą Lietuvoj atskleidė respublikinis finansų ministras Sikorskis aiškindamas gruodžio 24 d. Vilniun sušauktam respublikiniam sovietui Maskvoj nustatytąją biudžetą, kurį sovietas turėjo priimti.

Kaip paprastai, respublikinis biudžetas priimamas seniai surežiisuota ir išmokta tvarka. Pagal tą tvarką, respublikiniam sovietui pridera biudžetą svarstyti ir net "keisti". Ir 1966 metų biudžetas Lietuvai buvo priimtas ne visai kaip Maskvoj nustatytas, o padidintas net... vienu penktadaliu nuošimčio. Išlaidos padidintos 1 milijonu ir 660 tūkstančių rublių.

(Nukelta į 4 psl.)

Muzikas Darius Lapinskas

kontrastiniu principu. Orkestras — ne dainos palaidiškumui, ne moderniškas perukas senam veidui, bet organiška dainos dalis, auganti iš pačios melodijos, kaip auga iš žemės žaluma ir žiedai. Viskas dvelkia liaudišku natūralumu, meniniu pakilimu. Šis charakteris yra naujas mūsų muzikos istorijoje.

Antroji plokštelės pusė pasižymi tuo, kad be Lapinsko keturių liaudies dainų randame lyg trumpą lietuvių kompozitorių ontologiją, kurioje telpa žymiausi, beveik vienos generacijos kompozitoriai: Šimkus,

repertuaras muzikiniu atžvilgiu — labai įdomus, lietuviškai autentiškas, turįs savo veidą ir istoriją.

"Dainos" plokštelė įgauta Vokietijoje. Muzikinį ansambli sudaro Aldona Stempužienė, Stuttgarto kamerinis orkestras ir dirigentas Darius Lapinskas. Pagrindinis plokštelės pasisekimas, vertė ir meniškumas glūdi balso ir orkestro vienybėje, pats svarbiausias momentas muzikos interpretavime. Čia dainininkė ir dirigentas, dainos melodija ir orkestras, turįs glaudų tarp savęs ryšį, duoda gerą toną visam

PASITULYMAS KIEK
NEPRAKTIŠKAS...

Jaunimo Metų proga Dirvoje (sausio 12 d.) pačiu pirmuoju tikslu paskelbta "vykdyti kovą" prieš "nihilistinius ateistinių liberalizmą šios šalies aukštosioms mokykloms, kuris užmuša jaunimą bet kokį idealizmą". Pasitūlymas svarstytinas (tinka ir deklamuoti), tik kiek nepraktiškas.

Viena, mūsų jėgų ne visai pakaks Amerikos universitetams reformuoti atgal į aštuonioliktąjį šimtmetį. Antra, jei jaunime randasi neįprastų ir "pavojingų" idėjų, tai dar nebūtinai svieto pabaiga. Kiekviena karta apibrėžia save ir ateina istorijon savarankiškai vienetu tiek, kiek ji grumiasi su nusistovėjusiom tiesom ar įsisenėjusiom institucijom. Jei pageidautina, kad karta turėtų savo identitetą, duotų kiek originalesnį kūrybinį įnašą, nelikdama vien pasyvia istorijos medžiaga, — reikia, kad ji prieš tai, kas įprasta, kovotų, kad ji būtų, kitais žodžiais, radikali. Ir kadangi kiekvienas, savyje izoliuotas, nepakeltų šio uždavinio naštos, reikalingas ir kartų solidarumas savo istorinio vaidmens ir asmeninio identiteto formavimo pastangoje.

Dr. Algirdo Greimo lankymosi Amerikoje proga vienas Čikagos dienraštis baiminosi, kad jis skelbiant "jaunimui pavojingas idėjas". O ko iš tikrųjų reikia, kad Jaunimo Metai taptų reikšmingu istoriniu momentu, ir yra: daugiau "jaunimui pavojingų idėjų" ir daugiau tarpusavės infiltracijos, apsiukeičiant tokiomis idėjomis ir jų dar pavojingesniais perėjais iš sambūrio į sambūrį.

Mūsų visuomenėje apskritai idėjų neperdaugausia, o juo labiau pavojingų.

Bet jaunystė pati yra pavojinga. Tad turėtų ir jaunystės idėjos tokios būti: turėti sprog-dinančią galią.

Vytautas Kavolis

DAR DĖL ŽURNALO...

Galvotrukčiais skubu pritarti Bronio Railos akimirkai apie Skaisčiausiąją Svajonę, kur jis pasisako prieš naujo žurnalo leidimą. (Žiūr. sausio 12 d. Dirva). Turiu ir aš toje srityje kartoką patyrimą. Esu pats bandęs leisti ir toje srityje turbūt sumušiau visus rekordus. Vos mėnesį čia pagyvenęs pradėjau leisti savo Atspindžius. Labai gerai žinau ir Margučio vargus. Čia, žinoma, kas nors gali prikišti, kad tai buvo ne visai rimti leidiniai, vien jau Margučio vardas tai pasako. Į tai norėčiau paklausti, koks gi skirtumas tarp "rimto" ir "nerimto" leidinio. Turbūt toks, kad nerimtas leidinys yra bent pavartomas, o "rimtas" neskaitytas padedamas į lentyną. Dr. B. T. Dirmeikio

AUKŠCIAUSIAS PASAULY APYVARTOS MOKESTIS

(Atkelta iš 3 psl.)

Toms išlaidoms apmokėti buvo pasiūlyta padidinti ir pajamas atitinkama suma, būtent, iš apyvartos mokesčių.

Maskvoj tų mokesčių buvo numatyta surinkti 562.9

mil. rublių, iš kurių tik 87.5% arba 492.5 mil. rublių pateks Sikorskio sąskaiton. Pridėjus padidinimą, apyvartos mokesčių teks surinkti atitinkamai daugiau (1.9 mil.), tad iš viso turės būti surinkta 564.8 mil. rublių.

Sovietiniai mokesčių rinkėjai iš Maskvos ir iš Vil-

niaus tikina, kad "darbo žmonių valstybė" jau beveik panaikinusi mokesčius, nes valstybė puikiai verčiasi iš "socialistinio ūkio pajamų".

Tiesa, kad asmens pajamų mokesčiai yra sumažinti, o mažesnius atlyginimus gaunantiems jau ir panaikinti. Bet jie visada sovie-

tinėj valstybėj buvo palyginti nedideli ir biudžete neturėjo žymaus svorio. Žymiai daugiau kaip pusė Sovietų Sąjungos ir jos valdomų teritorijų biudžetų tebesudaroma iš apyvartos mokesčių, kuriuos moka visi, kas tik ką nors perka. Apyvartos mokestis yra paslėptas kiekvienos prekės kainoj (neišskiriant

nei duonos, nei druskos), ir mokesčių mokėtojai nežino nei kiek jie to mokesčio moka, nei kas tą mokestį nustato. Sovietų deputatai, kurie biudžetus "svarsto ir priima", irgi nemato, kas ir kodėl nustato apyvartos mokestį, ir jie neturi galios tų mokesčių nei keisti, nei panaikinti.

Kitas stambus, nors ir

mažesnis, sovietinių biudžetu pajamų šaltinis yra įmonių pelnas, kurio dabar į biudžetus paimama apie 70%, ir kuris susidaro visų pirma dėl žemo darbininkų atlyginimo, kurį irgi nuožūriškai nustato centrinės valdžios įstaigos. (ELTA)

NEPAMIRŠKIT ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ!

Mes spaudžiame ir tempiame centą kol sušunka

OUCH!

Niekas tiek nesirūpina jūsų doleriu kaip Blue Cross. Blue Cross of Northeast Ohio. Sgoje su Blue Shield pilnai sveikatos apsaugai.

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

Per garbę į skausmus (1)

Nors ir galvą aš prarasiu,
Bet karaliaus ligą rasiu!
Kas gi daktaro gyvybė
Prieš Karališką Šviesybę?

Birutė Pūkelevičiūtė -- Aukso Žąsis, 61 psl.

Ne, tokio skaudaus ir mus perbloškio smūgio -- niekada negalėsime užmiršti. Baisaus smūgio, kruvino įžeidimo mūsų vietovės garbei ir mūsų pašaukimo orumui. Tuo skaudesnio ir baisesnio, kad nebegalima jo pataisyti. Jei jau nukirto galvą ir ietimi perdūrė širdį, dabar daktarai vėl gali prisitūti galvą prie pečių ir įstatyti naują plastikinę benzono pompą, it automobilio motorui, -- nors tu, žmogau, komplikuojausiu nervų maiše, niekada po to nebebūsi tas pats.

Kai amerikiečiai užbaigia gaminti naują filmą, (nesvarbu, iš kur kilę ir kur gyvena jų autoriai, režisoriai, aktoriai ir pinigų maišai, nesvarbu, ar nuotraukos atliekamos vietinėse studijose, ar Arizonoje, Kanadoje, ar Ispanijoje), bet jeigu ji buvo baigiama paruošti karpyti, kiljuoti, garsais ir spalvomis apipuošti Hollywoodo, tai jos premjera dažniausiai ir įvyksta kuriame iš didžiųjų Los Angeles teatrų. O jei kartais, per nesusipratimą New Yorke ar kitur, tai pirmutinis, priešpremierinis jos parodymas spaudai -- būtinai čia. Ir taip daroma ne tik įpročio ar žurnalistinės doros sumetimais, bet iš viso doros -- idant kiek "bešališkai" atmiešiti užgožiančių propagandą, kuri apie naują filmą suinteresuotojų būna iš anksto vedama spaudoje mėnesiais, jei ne metais.

Netaip buvo su Aukso Žąsim. O Viešpatie, kaip netaip! Jau gerokai prieš premjerą per mūsų spaudą nuskambėjo ir nuotraukomis numirgėjo rašiniai, straipsniai, įspūdžiai, interviu ir net įvertinimai apie tą ribią aukso žąsį. Ir parašyti visi taip puošniai, taip gyvai ir gerai, taip masinančiai ir tobulai, kad kagi mes kiti dabar begalėtume pridėti. Niekas iš mūsų čia nemokėtume geriau ir giliau parašyti, jeigu ir stengtumėmės susiriesdami.

Gi filmo premjera įvyko ne Hollywoodo, o kaž kur kaž kokioje Chicagoje, kur turbūt dar nė vieno filmo premjeros nėra buvę, išskyrus nebent kokią parapijiškai lokalinio atspalvio filmukę. Ir jokio "preview" spaudos atstovams iš anksto, -- nors buvo žadėta, nors čia tu mūsų spaudos atstovų knibžda daugiau negu žungrybių Hollywoodo kalnuose, nors jie ne kartą buvo dalyvavę ir kviečiami amerikiečių filmų peržvalgai ir tiek jau atradę garbingos lietuvių kilmės aktorių mūsų tautai...

A, kaip skauda, kiek garsvyčių mūsų sielai, kiek acto mūsų sukepėjusioms lūpoms.

Ir tik dabar, po viso baisin-gai ilgo mėnesio, kai Chicagoje jau įvyko Žąsies užkandos puota su balinėm suknėmis ir frakais, ypač kai po sekančios filmo demonstracijos Clevelande pora kulšies kauliukų užspringo žiūrovų gerklėje, o ir Dirva su Chicago laikraščiais truputį užsikosėjo, -- tik dabar mes Hollywoodo pačioje širdyje, Santa Monicos bulvare, Prie Vine ir Gower street, buvome urmu, it kokia keturkojų minia, sukviešti į Spectra-Sound studiją pirmojo spalvoto garsinio lietuviško filmo "užsienyje" pamatyti.

Taip, daug nemeluosiu: buvome sutikti su specialiu durinin-ku ir priimti beveik geriau kaip pas amerikiečius produserius. Respektas spaudai, vaišingumas, draugiškumas. Du gabūs goebel-sai -- Paulius Jasiukonis ir Algimantas Žemaitaitis -- čia tuoj tau atsakys į kiekvieną klausimą, dulkėm pavers kiekvieną tavo abejonę. Mieliausių žodžių medus, o ant vaišių stalo stipriausi midūs upeliais teka, braziliška kava kvepia, taurės tortai ir įmantrūs sumuštiniai guli tie papildinymai gražuolės. Net ma-žytės medžiokliškos dešrelės, išrikiuotos ant padėklo, šokinėja ir juokiasi... Pats, vis žei-

mininkų dar raginamas, maišau sau gimletą, kiek tik noriu, šal-dau, ragauju.

A, keršto saldumas!... Dabar mes jau reikalingi, tik dabar. Po to, kai Clevelando provincijos muzikai jau apsiputoję rijo žąsį ir užspringo... Po to, kai pasigirdo murmėjimų, kad filmu nepajėgė pasigėrėti nei jaunieji, nei senieji, daug ko nesu-prato, nes "synchronizacija" blo-ga, ir todėl sekantieji filmo demon-stravimai gali nebesuauk-ti daug žiūrovų. Po to, kai filmas buvo išgarsintas lietuvių visuo-menei anais žavingaisiais straipsniais ir reportažais mūsų spaudoje, prieš kuriuos Homero hegzametrinės pasakos apie se-nuosius graikų dievus ir pusdie-vius atrodo tik luošio užkimusio senuko stenėjimai. Po to, kai tiek gambiai išlieta simpatijos ir mei-lės pirmojo garsinio spalvoto lietuviško filmo kūrybai, prieš ką Viduramžio trubadūrų mei-lės dainos ir mūsų vaidlių kanki-liavimai apie Šarūno ir kitų ku-nigaikščių didingus žygius skambėtų tik kaip baigiančio sugesti šaldytuvo ūžimas.

Po to, po to... Ką gi po to aš begalėčiau pasakyti ar dar pridėti, kaip "atstovas" tos lie-tuviškos spaudos, kuri prisimenama, pradėdama vertinti ir tampa reikalinga ne tada, kada ji ištikrų-jų būtų reikalinga ir šiuo atžvil-giu hollywoodiškai pagal vietos įpročius respektuotina, bet tik bėdoje.

Bet ką gi mes? Mes visada ir vistiek čia guldomė galvas už karališkąsias šviesybes. Kur mūsų brolių nepraupla ir kaip jiems vis nepažįstamas šykštu-mas! Nusičiaudėjo kas žodžių ar raštu, tribūnoje ar ant scenos, -- ir mes trimtuojame, kad čia jau pradėtos spręsti giliausios žmo-giškosios egzistencijos proble-mos. Uždainuos kiek švepliuojan-čia tarsena viešnia dainininkė ir mums jau -- lakštingala užžiul-bėjo. Parašys mūsų bičiulis ke-lėtą puslapių istorinių geografi-nių žinių apie Place de la Con-corde iš Bedekerio enciklopedi-jų, o mums -- čia jau, girdi, pats Balzakas galėtų pavydėti!

Ir kai jausmų dramos įtampa pasiekia savo zenitą, aš taip pat, bėdos prispirtas, stengius nu-rašyti ir sutraikyti savo tuš-čių ambicijų uogą, užmirštu vis-ką, kodėl skaudėjo širdį, ir vėl jungiuosi iš naujo į "tautos vie-nybę". Net prisimenu savo pa-ties jaunystėje sumegstą resto-ranišką dainelę: - Tau tik tiek norėjau pasakyti, žodžių keletą, bet man svarbių, nors aš neži-

nau, ar verta vytis tą laimę din-gusių dienų. Tau tik tiek norė-jau pasakyti, ir negaliu ištarti žodžių tų: aš kankinuosi ir tau meldžiuosi, - bet viena pasakyt turiu...

Pirmiausia pasakyt turiu, jog pasklidusios žinios apie Aukso Žąsies filmo blogą "synchroni-zaciją" yra be pagrindo, o greičiau vien nepalankių vietinių ap-linkybių ar net operatorių silp-nybė.

Synchronizacija - vaizdo, jude-sių ir garsų tikslius suderinimas -- filme yra užtenkamai darni, atlikta žinoviškai ir tiek gerai, kiek buvo galima su ribotais tam darbui ištekliais. Mes filmą ma-tėme ir girdėjome studijoje, bet ne specialiai parapijų salėms pritaikintom aplinkybėm. Jeigu kur kitur nebuvo ar nebūtų taip gerai, tai atsakomybė tektų per-daug netikusiom salėm, o kartais ir nepalankiam patyrumams filmų demonstravimo operato-riams, naudojant ar pasenusius, ar išgyvenusius, ar pridulkėjusius aparatus. Tiesa, ir tai pabrėž-tina, vieno kito žąsiško balso su-dėtis ir tarsena nėra idealiausia įrekordavimo tikslams. Kitur vėl ritmai perskubūs, sukalbama per greitai ar per daug sušunkama, o visa tai kažin ar begalėtų iš-gelbėti net Paramount ar M-G-M studijų specialistai. Nepa-mirškim, kiek labai populiarių filmų aktorių prieš 30 metų tu-rėjo dingti, nes netiko garsiniams filmams.

Nenorėdama nuvilti lietuviško filmo pionierių, tačiau pasakyt tu-riau, kad už vis labiausia Aukso Žąsyje man patiko ne jos filmi-nės, bet žodinės plunksnos, jos pilnas skamblių eilėraščių gur-klys. Tai literatūra, ir literatū-ra daugiau knygoje, negu filme. Knygos literatūra ir filmo menas ne tas pats, ir tatau, žinoma, bašiausia vien priminus.

Iš tikrųjų, ši brolių Grimmų mo-tyvais išaušta pasaka, premijuo-tas scenos veiklas jaunimui, neturi amžiaus ribų, visiems kuo nors tinka, nes vaikams tekstas kalbiškai per tirštas ir per painus, o suaugusiems turinys per "vaikiškas".

Bet ji liks formos perliukas mūsų literatūroje savo lengvu, sklandžiu eiliavimu, gražia ir sodria kalba, šauniais vaizduotės personažais ir charakteriais, grakščiu, net droviu humoru. Nors per ilgesnį laiką tas pats chorėtų ritmas įneša monotoniš-kumo, gi protarpiais pašneke-siuose ir poetizavimuose nusil-psta intriga ir labai pasigendama motyvacijos, tačiau pjesė vis dėl-to yra, kaip sakoma, dėkinga te-atro scenai, patogi vaidinti kone tiek pat, kiek maloni skaityti.

Scena iš Aukso Žąsies antrojo veiksmo, kur dvariškiai mėgina karaliui įrodinėti, kaip jie sten-gėsi sugalvoti juokus nulindusiui karaliaitei pralinksminti... Viduryje -- "linknoji našlė" Dauguvie-tytė ir "admirolas" Stasys Pilka.

Bet filmui laukiau kiek kito-kio scenarijaus, su didesne veik-smo įtampa, su mažiau literatū-ros paraidžiu ir papuslapiu. Hollywoodas senai žino ydas ir pavojus, kai iš gyvosios scenos veikalo daromi filmai, perdaug artimai laikantis pirminio teksto ir veiksmo sutelkimo į ribotą, statiką erdvę.

Be abejo, yra pasiteisinimas, nes stigo lėšų įvairinti dekora-cijas ir t.t. Bet ne tik tai. Įtarčiau, kad čia liepsnojo spe-cialiai poetės Birutės Pūkelevičiūtės meilė savo žąsiai. Meilė hamsuniška -- gaivališka, besą-lyginė, alogiška, karšta ir akla. Tik tokia meilė autorę ir reži-sorę skatino visą žodinę pasaką iš knygos ir teatrinės scenos be-veik paraidžiu perkelti į filmą, visus vaizdus ir veiksmus už-lieti poezija, kiekvieną epizodą padengti eilėraščių, kone kiek-vieną aktorius išgyvenimą -- žodžiu. Ir kas žymiai blogiau, skubomis deklamuoti ten, kur nedaug tikro veiksmo ir dar ma-žiau išgyvenimo.

Bet didelė meilė yra akla. Jai nereikia, jai nerūpi argumentai, logiški ar net psichologiški įro-dinėjimai. Ir todėl man, pvz., buvo labai sunku patikėti, kodėl du tuzinai kavalierių taip veržėsi į pačiai lindinčios karalaitės šal-tą širdį, dar rizikuodami, kad nosys jiems bus biauariai išde-gutuotos. Šiaip taip suprasčiau, kad tie veltėdžiai tik su išroka-vimu taikstėsi į karaliaus žentus, nes vėliau už dyką gaus kara-lystę valdyti. Bet nejaugi jie no-rėjo gauti tik ranką karalaitės, tiesą sakant, gana gražios, tačiau tokios be galo nuobodžios, taip absurdiškai lindinčios ir taip be-viltiškai nekeliančios jokio seks-apylio. Galiausiai visai nuste-bau, kad ir Pikis, karaliaus rūmų ne-kažkiek juokingas juokdarys, bet šiaip jau pusėtinai protingas vai-kinas, staiga sutiko vesti tokią Antarktiką, vietoj su džiaugsmu ją perleisdamas gana kvaišokam varžovui Kajetonui...

Hamsuniška akla meilė man ir-gi patinka. Bet ir jai vis dėlto reikia savo vidinio motyvo. Jei jokio kito nebūtų, tai bent to pa-ties dažniausio, paties žemiš-kausio, suprantamiausio.

(Pabaiga sekančiame numeryje)

LIETUVIAI TAPO VADAIS KOVOJE UŽ LAISVĘ

KAS PASIEKTA LAPKRIČIO 13 MANIFESTACIJA

ANTANO MAŽEIKOS PRANEŠIMO ISTRAUKA

Lapkričio tryliktosios žygiu pirminiai kontaktai, kurie ateity galėtų būti išplėsti, apimti kon-krečias programas, projektus, buvo užmegzti. Šiame sektoriuj tylos siena buvo pralaužta, ra-dijas ir televizija parodė nuo-širdžią simpatiją mūsų klausii-mui.

RADIJAS

a) WRUL -- ši stotis užrašė 24 minučių pasikalbėjimą tarp direktoriaus M. Krauss ir Kezio bei Mažeikos; šis interviu buvo dukart transliuotas per visą pa-saulį (kartą prieš lapkričio 13 d. ir tuojau po manifestacijos). WRUL naujienų programos daž-nai populiarino manifestaciją ir žygį lapkričio 12-14 d. WRUL stotis įrašė visą įvykį į juoste-lės (4 valandas), įskaitant ir specialius pašnekesius, kuriuos pravėdė stoties korespondentas John A. Zee, Cherne, Mundt, Swords ir Rooney kalbų ištrau-kos buvo išsiuntinėt ABC ben-drovės filialinėms radijo stotims.

b) WOR paminėjo žygį per visus lapkričio 13 d. žinių pra-nešimus; Barry Farber žadėjo remti žygį.

c) WABC pranešė apie žygį. d) WNS pranešė apie žygį lap-kričio 12 d. vakare ir per visas programas lapkričio 13 d.

e) WNEW pranešė apie žygį lapkričio 16 d.

f) WPAT ištisą lapkričio 13 d. transliavo žinias apie žygį.

g) WBVD ištisą lapkričio 13 d. transliavo žinias apie žygį.

h) WFLW lapkričio 12 d. 7 val. va. transliavo 15 min. in-terviu tarp programos vedėjo ir D. Bungs (latvaitės).

Be abejo, kitos New Yorko ir kitų vietovių radijo stotys transliavo žinias apie žygį, bet dar neturėjom laiko surinkti apie tai žinių.

TELEVIZIJA

Yra patvirtintas faktas, kad televizijos bendrovės transliavo žinias apie žygį per visą Ame-riką.

a) WCBS-CBS bendrovė pa-darė interviu su Mažeika prieš eisenos pradžią. Interviu buvo parodyta 7 val. v. 11 va. v. nau-jienos parodė eiseną, bet jau be interviu.

b) WNBC bendrovė padarė in-terviu su Budreckiu ir Mažeika Dag Hammarskjöldo Plazoje, fil-muose pagavo geriausių žygio momentus, kuriuos rodė 11 val. v. žinių metu.

c) WABC rodė eisenos ir pro-gramos plazoje filmus, bet netu-rėjo interviu. Radijo Free Europe teigia, kad panaudojęs visus spaudos komu-nikatus porą dienų prieš žygį. Įrašė į magnetines juosteles vi-są lapkričio 13 d. manifestaciją, bet nežinia, ar panaudojo.

Amerikos Balsas panaudojo ko-munikatus ir padarytas žygio metu juosteles.

JAUNIMO SEKCIJA

Legickio vadovaujama sekci-ja, į kurią įėjo skautai akade-mikai, neolituanai, Lietuvos vy-čiai ir ateitininkai, prižiūrėjo tvarką Madison Square Garden ir eisenoje. Savo iniciatyva de-šimt jaunųjų net padarė žygį į J. T. saugumo tarybos sesi-ją, tuo dramatiškuoju Pabal-tijo klausimu.

Jaunimas parodė savo sugė-bėjimą organizuoti, supranta rimtus politinius dalykus ir da-bar aiškiai rodo norą imtis at-sakomybės. Per visą Ameriką ir Kanadą, ypač Clevelando su-vaziavime ir visuose parengi-muose, diskusijų tema tarp jau-nimo yra: "Ką mes galim to-liau daryti Lietuvos naudai?"

(Nukelta į 6 psl.)

VAKARŲ AMERIKOS PREMJERA LOS ANGELEJE

Š. M. SAUSIO MĖN. 29 IR 30 D., ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS SALĖJ, BUS RUDOMAS:

PIRMAS LIETUVIŠKAS SPALVOTAS FILMAS

Birutės Pūkelevičiūtės homiška pasaka

SAUSIO 29 D., 7:30 VAL. VAK. PO FILMO ŠOKIAMS GROS KAPELA, VEIKS BUFETAS IR BARAS. SVEČIAI BUS AP-TAR-NAUJAMI ŽAVIŲ MERGINŲ.

SAUSIO 30 D., DU SEANSAI: 12:30 VAL. PO PIETŲ & 7:00 VAL. VAKARO.

PO VAKARINIO RODYMO BUS VAIŠĖS, ŠOKIAMS GROJANT MAGNETOFONO MUZIKAI.

AUKSO ŽĄSIS

Rengėjai: LITU-FILMAS

Kaip čia atsitiko, kad pas mane trikampis, o ten apskritimai? Amerikos Lietuvių Montessori Draugijos Chicagoje vaikų namelių auklėtinės lavinasi spalvų ir formų pažinime bei pratina ranko-lankstumą, spalvotais pieštukais apvedžiodamos metalines formas.

VL Juknevičiaus nuotrauka

LAPKRIČIO 13 d. MANIFESTACIJOS REZULTATAI

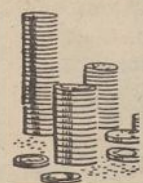
(Atkelta iš 5 psl.)

1. Lietuviai labiau susijungę, kaip tautinė mažuma.
2. Yra atgimimo dvasia lietuviškoje veikloje ir organizacijoje.
3. Lietuvį visuomenėje yra

atsakomybės ir svarbos nuotakai: lietuviai jaučiasi, kad pasiaukoja ir dalyvauja kovoje.

4. Spauda, radijas ir televizija atkreipė didesnę dėmesį į lietuvius.

5. Kitos tautybės ir egzilių grupės žinri į lietuvius, kaip vadovus (ypač latviai, estai ir lenkai).

PLANINGAS TAUPYMAS

moka gerus dividendus

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4½%

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

MUTUAL

Federal

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Pirmadienį, trečiadienį ir penktadienį nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Ketvirtadienį nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak.
Šeštadienį nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų.
Tvirtadienį uždaryta visą dieną.

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone Virginia 7-7747

John J. Kazanowkas, Pres.

AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 — 2nd Avenue — AL 4-5456
- NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 W. 14th St. CH 3-3005
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue — DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street — CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue — LI 2-1767
- SO. BOSTON 27, Mass. — 327 W. Broadway AN 8-0068
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO, Ill. 60622 — 2222 W. Chicago Ave. BR 8-6966
- CHICAGO, Ill. 60608 — 3212 So. Halsted St. WA 5-2737
- CLEVELAND, Ohio 44113 — 904 Literary Rd. TO 1-1068
- DETROIT, Mich. — 7360 Michigan Avenue — VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.

Tel. GL 8-2256

- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau — GL 7-1575
- HARTFORD 14, Conn. — 290 Franklin Avenue.

Tel. 233-8030, 246-0215

- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.

Tel. AN 1-2994

- LAKEWOOD, N. J. — 126 — 4th Street — PO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave. LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street — MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street — GR 2-6387
- PHILADELPHIA 22, Pa. — 525 W. Girard Ave. PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter St. FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 905 Bank St. — PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street SW 8-2868

ILGALAIKĖS PASEKMĖS

1. Valstybės departamentas atkreipė didesnę dėmesį, labiau domisi mūsų veikla, deklaracija ir memorandumais, pradeda pajusti spaudimą.

2. Senatas ir Atstovų rūmai labiau domisi mūsų reikalais. Kiekvienas gavo mūsų Appeal to the Conscience of the U. N., kiekvienas gavo informaciją ir kvieslį į manifestaciją, kiekvienas senatorius gavo deklaracijos ir memorandumų kopijas.

3. J. T. atkreipia dėmesį į mus. Visos misijos, išskyrus Sov. Rusijos, Ukrainos ir Gudijos, vizituoja mus.

4. JAV visuomenė domisi, nes gauname laiškų ir aukų iš New York Times skaitytojų, jie prašo ir informacijos apie Pabaltijo valstybes.

5. Sov. Sąjunga ir kiti komunistai atkreipia didesnę dėmesį į mus.

DETROIT

PARENGIMAI DETROITO LIETUVIŲ NAMUOSE

Sausio 29 d. "Antras kaimas", vaidina Antrojo Kaimo grupė, rengia Korp! Neo-Lithuania Detroit.

FIRST CLASS

DIE MAKERS

Steady work. Overtime & fringe benefits.

KOTCHER TOOL & ENGR.

23801 Mound Rd.

Warren, Mich.

(9)

ŠIMET PAAŠTRES RUNG-TYNĖS DĖL LIETUVOS TARPTAUTINEJ VIEŠOJOJ NUOMONĖJ

Penki šimtai dolerių iš Philadelphia ir penkios dešimtys iš East St. Louis Lietuvių Bendruomenės apylinkių, atsiųsti Tautos Fondui pačiose Naujų Metų išvakarėse, šio fondo valdyboje laikomi regimais ženklais, kad Amerikos Lietuvių Bendruomenės apylinkės sukurta vykdyti savo tarybos gegužės mėnesio nutarimą, raginusį uoliau

WANTED AT ONCE

HYDRO-TEL OPERATORS

BORING MILL OPERATORS

BENCH MEN FOR DIE

CAST DIES

RADIAL DRILL OPERATOR

JOURNEYMEN PREFERRED

58 hour week. All shifts

PERMANENT MOLD

DIE CO.

2275 E 9 Mile Rd.

Warren, Mich.

313 — 536-9055

(141-8)

WANTED

JOURNEYMEN

DIE MAKERS

Job shop experience. Long program. 58 hours per week. Fringe benefits.

J. W. TOOL & DIE CO.

21260 W. 8 Mile

Southfield, Mich.

(8-14)

rūpintis Tautos Fondo palaikymu.

Ta proga TF valdyba pareiškė:

"Didžiai vertindama šių bendruomenės apylinkių ties metų slenkčiu pareiškta mostą, — kuris, proporcingai pagal tų apylinkių dydį, yra maždaug tolygus. — Tautos Fondo valdyba dar kartą kviečia atkreipti dėmesį į būtiną reikala stengtis, kad tokie mostai iš visu LB apylinkių ir ypač iš Vlike dalyvaujančių sambūrių būtų ne vienkartiniai ir ne atsitiktinio masto.

"Nepraleiskime negirdomis žinios iš Vilniaus, kad ten Maskvos propagandinė agentūra sudarė aštuoniolikos pareigūnų štabą rengti medžiagai, kuri bus naudojama dar dažniau ir dar uoliau, negu ligšiol, įtaigoti viešajai tarptautinei nuomonei Lietuvos nepriklausomybės idėjai priešinga prasme.

"To akivaizdoj, Lietuvos nepriklausomybės idėjos gynėjams irgi privalu uoliau, negu ligšiol, sukrusti, kad Lietuvos okupantų interesams tarnaujanti propaganda būtų atsverta su kaupu. Mes turim, jei reiks, ir daugiau kaip aštuoniolika tų sugebančių ir tam pasišvenčiančių darbininkų. Tik negalim tikėtis tokį uždavinį atliksią remdamies vien pasišventimu, be pastovaus finansinio pagrindo.

"Propaganda už Lietuvos priklausomybę Rusijai turi užtikrintą finansinį pa-

grindą iš Rusijos išdo, kuriam pripildyti ir Lietuvos gyventojai turi mokėti pasaulį didžiausius mokesčius. Mums nėra reikalo susilyginti to finansinio pagrindo svoriu, nes didžiąją to svorio dalį mums atstoją Lietuvos nepriklausomybės naudai kalbantieji teisės ir teisingumo argumentai. Bet, kiek to finansavimo vis dėlto reikia, jo reikia ne atsitiktinio, o pastovaus ir planingo.

"Toks pastovus ir planingas finansavimo būras — nuolatinis Tautos Fondo rėmėjų būrelių sistema. Šiuo metu dar reikia tai sistemai mobilizacijos vykdytojų. Lietuvių Bendruomenės apylinkių ir Vliko dalyvaujančių sambūrių vadovybės kviečiamos jų parūpinti — greičiau ir daugiau! Instrukcijos vykdytojams gaunamos TF valdyboje: 64-14 56 Rd., Maspeth, N. Y. 11378".

(ELTA)

MOKOSI IŠ LIETUVIŲ

Žinomas vengrų diplomatas, dabartinis Pavergtųjų Europos Tautų Generalinis Sekretorius Mr. Casper kreipėsi į Komitetą Lietuvos Nepriklausomybei Atstatyti su prašymu gauti informacijų ir patarimų kaip suorganizuoti masinę demonstraciją New Yorke. P. Casper pats dalyvavo lapkričio 13 Madison Square Garden, ir yra susižavėjęs ir nustebęs lietuvių pajėgumu suorganizuoti tokią manifestaciją. Vengrai panašią manifestaciją nori suorganizuoti š. m. spalio mėn., kada sukanka 10 metų nuo vengrų revoliucijos. KUNA šiame pasitarime atstovavo Romas Kezys.

KRAUTUVĖ MIESTE ATDARA PIRMAID. IR KETVIRTAD. NUO 9:30 IKI 9 VAL. VAK. SKYRIAI NUO 9:30 IKI 9:30 V. V. NAUDOK EAGLE STAMPS KAIP PINIGUS VIŠOSE 6 MAY COMPANY KRAUTUVĖSE

MAY'S ALL 6 STORES BASEMENTS

SAUSIO PALTŲ IŠPARDAVIMAS!

PUOŠNŲS PAPUOŠTI KAILIAIS ŽIEMINIAI PALTAI

Rinktinės kokybės! Papuošti naturaliomis minkomis ir išlaidžiai dažytais voveraitėmis!

\$55

Šimtai pakartotinam išpardavimui, visi pagaminti pardavimui aukštesne kaina!

Petite dydžiai 6 iki 16

Panelėms 8 iki 18

Tai kailiais išpuošti paltų išpardavimas, turįs visko! Rinktinės vilnos išdirbiniai medžiagoms su išlaidžiais kailių papuošalais. Didelis pasirinkimas stilių ir spalvų, įskaitant juodą, rusvą, raudoną, mėlyną, alabastrinę, žalia, rudą plius vilnoniai jaudimai. Viskas už žemą sausio išpardavimo kainą!

\$5 įmokėjus laikysime pasirinktą paltą iki pareikalavimo

Kailiai atžymėti kilmės krašto ženklais.

Gaila, nepriimami užsakymai nei paštu nei telefonu

BASEMENT MISSES' AND WOMEN'S COATS ALL 6 STORES

PETKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

SPAUDOS KONFERENCIJA

Ryšium su politinių lietuvių veiksmų ir centrinių Liet. Bendruomenės valdybų pasitarimu, įvykstančiu sausio 22-23 dienomis Clevelande, sausio 23, sekmadienį, 12 val. šv. Jurgio parapijos salėje taip pat šaukiama lietuvių spaudos konferencija, į kurią laisvas įėjimas ir lietuvių visuomenė.

• **Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus** metinis narių susirinkimas įvyks vasario 20 d., sekmadienį, 11:30 val. ryto Dirvos patalpose.

• **ALT S-gos Clevelando skyriaus** revizijos komisija, kurią sudaro A. Garmus, V. Orintas ir J. Šiaučiušas, sausio 16 d. Dirvos patalpose turėjo savo posėdį, kurio metu patikrino skyriaus kasos stovį. Ta proga Jonas Dunduras ALT S-gos Clevelando skyriaus valdybos ir rev. komisijos nariams pademonstravo filmą apie prez. A. Šmetonos gyvenimą ir veiklą Amerikoje. Filmas bus rodomas skyriaus nariams ir svečiams vasario 12 d. ALT S-gos Clevelando skyriaus ruošiamo Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimo proga Čiurlionio ansamblio namuose.

• **Martynas Ardžius-Ardžiauskas**, senas Clevelando gyventojas, yra apakęs ir randasi County nursing home — 3305 Franklin Av. Neturįs nei giminių nei artimųjų jis jaučiasi labai vienišas ir apleistas. Norėtų, kad bent kas iš senų pažįstamų jį aplankytų. Lankymo valandos nuo 1:30 iki 7:30 val. vak. kasdien.

• **"Žmonos Portretas"**, rašyt. V. Alanto komedija suvaidino p. Mikšienės vadovaujamas Detroito Dra-

THE CLEVELAND TRUST CO., kurio patarnavimais ir skelbimais naudojasi ir Dirva, šiomis dienomis iš savo iškilus tarnautojus pakėlė aukštesnius postus, neskaitant 19 kitų pakeitimų tarnautojų eilėse.

Robert F. Miller ir Bernard J. Tadych buvo pakelti banko viceprezidentais, R. F. Miller (kairėje) vadovaus reklamai, rinkos tyrimams ir kt. ryšių su visuomene reikalams.

B. J. Tadych (dešinėje) ir toliau lieka Terminal-Prospect skyriaus vedėju.

mos Sambūris. Vaidinimą rengė ALT Clevelando skyrius, sausio 15 d. Lietuvių salėje. Prieš tai įvyko LVS Ramovė Clevelando skyrius, kurio metu kalbą pasakė F. Eidimtas.

Tiek į minėjimą, tiek ir į vaidinimą susirinko labai mažai žmonių. Clevelando visuomenė mėgsta vaidinimus, tik šį kartą detroitiečių gražios pastangos nesusilaukė to mūsų visuomenės dėmesio, kurio jie tikrai buvo užsitarnavę. Spėjama, kad ALT, kaip visuomeniškai-politinė organizacija, vaidinimą mums ruošti neturi reikiamos patirties. Be to, tai ne tos organizacijos uždavinys — vaidinimus ruošti. Visuomenėje cirkuliuoja kalbos, kad buvę ir kitų priežasčių, dėl kurių buvo susilaikyta eiti į tą rengimą.

INVESTAVIMO KLUBŲ SUSIRINKIMAS

Clevelande veikia du inž. V. Vinclovo suorganizuoti investavimo klubai. Abiejų klubų susirinkimas įvyks vasario mėn. 4 d. (penktadienį), 8 val. vakare Lietuvių salėje.

Susirinkimo metu A. Mackevičius supažindins su mokesčių įstatymais, lie-

čiančius akcijas. Šis pranešimas bus daugumoje klausimų-atsakymų formoje. V. Staškevičiaus pranešimas **Akcijos ir mes** bus informacinio pobūdžio.

Visi klubų nariai ir svečiai maloniai kviečiami dalyvauti šiame svarbiame susirinkime.

• **Vincas Minkūnas** mirė Clevelande, nuliūdime palikęs žmoną, sūnų ir broį, gyv. New Yorke. Palaidotas sausio 20 d. Interment All Souls kapinėse, iškilmingas pamaldas atlaikius šv. Jurgio parapijos bažnyčioje.

Laidotuvių rūpinosi Jakubs & Son laidotuvių įstaiga 936 E. 185 gt.

• **Ką veikia Clevelando studentija?** Ar jie tik sėdi prie knygų, nematydami kas vyksta gyvenime? Taip! Tai gal tiesa, ypatinai dabar, egzaminų laikotarpiu. Bet prašius vėl laisvės diena, kada išvargęs studentas atsakys į klausimą paskutiniame egzamine. Tada kartu su rengėjais neo-lituanais, trauks sausio 29 d., 8 v. v. dviasią atgaivint draugų tarpe, šokių nuotakoj Čiurlionio namuose.

Pasiklausys "Vėjūnių" dainos ir Chordells muziką ir susitiksi su atvykusiais broliais latviais. "Sniego šokiai" įvyks sausio 29 d., 8 v. v. Čiurlionio Ansamblio namuose.

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus galite kreiptis į Z. Obelenį tel. 531-2211.

J. P. MULL-MULIOLIS REALTOR

Didelis pareikalavimas vienos ir dviejų šeimų namų šv. Jurgio ir šv. Vito rajone. Norintieji parduoti skambinkite UL 1-6666.

Lietuviai bendradarbiai:

Alg. Dailidė ir Ant. Mikoliūnas

15969 Euclid Ave.
UL 1-6666

MOKYKLOS RĖMĖJAI

Vysk. M. Valančiaus lituanistinė mokykla su dėkingumu prisimena visus, kurie vienokiu ar kitokiu būdu, moraline ar materialine parama stiprina lituanistinį jaunimo švietimą.

Ypatinga padėka priklauso tiems, kurie išskirtina auka per pirmąjį šių mokslo metų pusmetį parėmė mokyklą:

LB. I-jai Apylinkėi už 300 dol. dr. E. ir M. Lenkauskams už 100 dol., P. Vaičiūčiui už kankles mokyklos ansambliui, J. ir M. Švarcams už 20 sudedamųjų kėdžių kanklininkams, dail. Vl. Stančikaitei ir dail. K. Šlapelienei už padovanotus mokyklai paveikslus.

Didžiausia padėka tenka šv. Jurgio parapijos klebonui kun. B. Ivanauskui, kuris leidžia palankiausiomis sąlygomis naudotis mokyklos patalpomis ir sale.

Mokyklos mokiniai, jų tėvai ir tėvų komitetas dėkoja visiems, kurie remia vieną iš pagrindinių mūsų jaunosios kartos auklėjimo bei švietimo institucijų — lituanistinę mokyklą.

PADĖKA

Reiškiu nuoširdžią padėką Clevelando lietuviškajai visuomenei, kuri mane ir mano šeimą mano ligos metu moraliai ir materialiai parėmė.

Ypatinga padėka priklauso Neringos Skaučių Tunto Vadijai, kurios iniciatyva buvo surinktos aukos ir įteiktos man kaip švenčių dovana.

Dėkoju Vysk. Valančiaus Lituanistinei Mokyklos Vadovybei, Tėvų komitetui ir vyresniai tautinių šokių šokėjų grupei už materialinę ir moralinę pagalbą. Mano nuoširdus ačiū Clevelando Skautininkių Draugovei, Clevelando BALF'o skyriui, "Dirvai" ir "Tėvynės Garsų" radijo valandėlei.

Dėkoju visiems draugams ir pažįstamiems, mane lankusiems ir šiaip parodžiusiems daug nuoširdaus dėmesio ir rūpesčio man ir mano šeimai.

Su aukšta pagarba
Vytautas Balas-Balašaitis

• **Dėmesio visiems turintiems du automobilius** ir neturėjusiems nelaimių laike paskutinių 3 metų, yra galimybė sutaupyti net 20 proc. savo mokamos premijos. Dėl informacijos skambinkite V. Giedraičiui tel. 944-6835.

PARDUODAMAS NAMAS

Groewood rajone, geras pajamų šaltinis. Du butai po 4 ir 5 kamb., dvigubas garažas. \$11,900.
Tel. IV 1-8153.

(8-10)

HOUSEKEEPING MEN

Full time positions for conscientious, reliable men. Salary plus store benefits. Apply Personnel office Second Floor.

HIGBEE
WESTGATE

HELP WANTED FEMALE

WAITRESSES

Experienced. Full or part time openings for luncheon and dinners. Meals and uniforms provided. Call after 2:30 P. M. 791-4545.

SHERWIN'S UNIVERSITY INN
10501 Carnegie
Formerly Crosby's Restaurant
(8-10)

SALAD GIRL

Experienced. Full or part time openings for luncheon and dinners. Meals and uniforms provided. Call after 2:30 P. M. 791-4545.

SHERWIN'S UNIVERSITY INN
10501 Carnegie
Formerly Crosby's Restaurant
(8-10)

WAITRESS

Experienced only. References. Apply in person. Mr. Andrews
SAHARA MOTOR HOTEL
3201 Euclid Ave.

E. T. C.

Reikalingos moterys I-mai ir II-ai pamainai, fabrikų lengviems darbams.
990 East 67 St.
Cleveland, Ohio
M. Petrik

HELP WANTED FEMALE

OR MALE CLERK-TYPIST FOR AUTO AGENCY

To type factory warranty & claims also some filing. Steady work—5 days. Plus fringe benefits.

Mr. Hershberger
A. D. PELUNIS
OLDSMOBILE
13123 Detroit Ave.
(8-10)

HELP WANTED MALE

LAYOUT MAN

Sheet metal fabrications. To lay out electrical enclosures. Several years job shop experience necessary.

Formweld Products Co.
1530 Coit Ave.,
East Cleveland
(1 Block North of Euclid Ave.)
(8-10)

TRAINEE

For inventory control and time study. Established manufacturing concern with many company benefits. Apply in person.
Central Brass Mfg. Co.
2950 E. 55
(8-9)

TOOL AND DIEMAKERS FORM GRINDERS MACHINISTS

Progressive blanking and forming die experience. Small stampings. Good working conditions and benefits.

Apply in Person
UNIVERSAL METAL PRODUCTS, INC.
29980 Lakeland Blvd.
Wickliffe, Ohio
(8-9)

CHEFS AND BAKERS SPECIAL TRAINEES YOUNG MEN, High School Graduates

Our rapid expansion program which includes the opening of a suburban cafeteria in Miami, Florida, in Jan. of 1966 and in Cincinnati in April, 1966, necessitates the training of several young men as SPECIAL TRAINEES, in a FOOD PRODUCTION CAREER, YOUR DESIRE and POTENTIAL will be expanded upon in your training period. You will begin at a substantial training salary and advance to a SECURE REWARDING and RESPONSIBLE POSITION. The work week is 5-DAY, 40HOUR WEEK, coupled with many desirable FRINGE BENEFITS.

Forum Cafeteria
2050 E. 9th St.
Call for appointment
241-7085 cr
Apply in Person

BAKE SHOP — KITCHEN DISHROOM

Age 18 to 45, experience not a necessity, pleasant surroundings, opportunity for advancement and many other benefits.

Apply in person only
9 to 11 A.M. and 12 to 2 P.M.
Forum Cafeteria
2050 E. 9th St.
(8-9)

AUTO MECHANIC

Volkswagen experience only. Clean modern shop, plenty of work, ideal working conditions. Apply in person only. See Mr. Turner.

ELLACOTT SHAKER
VOLKSWAGEN
4459 Northfield Rd. Rt. 8
(8-9)

CUSTODIANS

and
SUPERINTENDENTS
Full or Part Time
East or West Side

Excellent positions available for aggressive couples wanting fine residential properties. Salary commensurate with experience and property. Opportunity for advancement. For interview call daily between 9 A.M. and 5 P.M.
UT 1-3377

Bates & Springer,
Inc.
Managers

AUTO MECHANIC

High-quality man only for a new car dealership. Must have own tools. Liberal pay plan, high hourly rate, excellent working conditions, paid vacations, etc. All replies confidential. See Jack Province.

GLAVIC DODGE
536 E. 185 KE 1-3375
(8-9)

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Naturally
**SUPERIOR
SAVINGS**

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Import. French Cognac 5th — 4.39
2. Armagnac Imp. French Brandy 5th — 4.39
3. Skaidrioji 80 proof 5th — 3.19
4. Zubrovka 100 proof 5th — 4.75

5. Import. Bordeaux Wine 5th — 0.98
6. Import. Riccadonna Vermouth Bott. — 1.29
7. Import. Napoleon Vermouth Bott. — 1.19

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos 1966 metų valdyba. Sėdi iš kairės: išdininkas dr. A. Aželis, pirmininkas dr. Ed. Lenkauskas, sekretorius dr. Vl. Ramanauskas. Stovi: vice-pirmininkas dr. D. Degesys ir valdybos narys, buvęs 1965 m. valdybos pirmininkas, dr. A. Martus, Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija kasmet kultūriniais lietuvių reikalams skiria premiją 1000 dolerių. Praeitais metais premija buvo paskirta vaikų literatūros rašytojui M. Venclauskui, D. Martutės nuotrauka

ALT WASHINGTON

Antanas J. Rudis -- ALT pirmininkas, Eugenijus Bartkus -- sekretorius ir Leonardas Simutis -- ALT Garbės pirmininkas, trejetą dienų -- š.m. sausio 10, 11 ir 12 -- praleido Washington, D.C. Lankėsi Valstybės Departamente ir išsamiai kalbėjosi su Alton L. Jenkins, Baltijos Valstybių skyriaus viršininku ir su Raymond E. Lisle, Rytų Europos skyriaus naujuoju direktoriumi.

Audienčioje pas Atstovų Rūmų Pirmininką John McCormack ilgokai dėstė Lietuvos Nepriklausomybės bylą ir gavo pritarimą remti Atstovų Rūmuose Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimą Vasario 16 d. Minėjimą pravedė kongresmanui Daniel J. Flood, Audienčioje dalyvavo ir chigagietis kongresmanas William T. Murphy, Aplankė ir keletą kitų kongresmanų.

Su senatoriais Paul H. Douglas

ir Thomas J. Dood tarėsi Lietuvos Nepriklausomybės minėjime Senate reikalais. Ir Senate ir Atstovų Rūmuose minėjimas įvyks Vasario 16 d. Tos dienos posėdžiuose abejuose Rūmuose minėjimą pradėti invokacijomis kviečiami lietuviai kunigai.

Amerikos Lietuvių Tarybos atstovai besilankydami JAV sostinėje turėjo ilgesnį pasitarimą Lietuvos laisvinimo reikalais su Lietuvos atstovu p. Juozu Kajecku ir taip pat aplankė Amerikos Balso lietuvių tarnybos viršininkus ir jų bendradarbius.

Kontaktavo Latvių biurą Washingtone.

Be to, susitiko ir pasikalbėjo su visa eile lietuvių veikėjų, gyvenančių ir besidarbuojančių sostinėje.

• Lapkričio 13 manifestacijos organizatoriai yra pakviesti kalbėti Lietuvos Nepriklausomybės atgavi-

DIRVAI AUKOS

Vl. Baltrušaitienė, Brookl. 2,00
Dr. A. Kisieličius, Sidney . 4,00
P. Šlitteris, Waukegan, Ill. 2,00
V. Sederavičius, Omaha . 4,00
X. Y. Elhart, Ind. . . . 9,00
P. Didelis, Philadelphia . 2,00
M. Petrulis, Toronto . . 3,00
K. Arnastaitė, Bayonne . 2,00

ATITAI SYMAS

Dirvos 4 nr. (sausio 12 d.) aukotojų sąrašas per klaidą įrašyta K. Daugvydo, Cleveland, 1 dol. auka. Turėjo būti K. Daugvydas, Detroit, 3 dol. auka.

mo minėjimuose: Antanas Mažeika -- Montrealyj, Kanadoi, Algirdas Budreckis -- Philadelphijoje, Romas Kezys -- Kearny, N. J. vasario 13 d. ir Chicagoj -- vasario 20 d.

• Dail. J. Paukštienė praneša, kad dėl susidėjusių aplinkybių jos numatytoji dailės darbų paroda 69 Galerijoje Chicagoje neįvyks.

Kiek sustiprėjus sveikatai, dailininkė nori savo parodą suruošti Clevelande ir Kanadoje.

• Dr. C. K. Paulis, 144 West Main Street, Barrington, Ill., vietoj Kalėdinių sveikinimų, įteikė BALFO 144-to skyriaus kasininkui Aldonai Vasonienei \$50.00 auką šalpos reikalams.

• Jau yra gauta V. Dalgirdaitės-Sruogienės Lietuvos Istorija, šeštoji laida. Terros išleista. Kietais viršeliais. Kaina 6 dol. Galite įsigyti Dirvoje.

LB VEIKLA

Kultūros Fondo pirmininkas Zigmas Dailidka užprašė savaitę įvykusiame LB centro valdybos posėdyje, pristatė patvirtintą Kultūros Fondo statutą. Centro valdyba statutą patvirtino. Taip pat Centro valdyba patvirtino įvykusių pasikeitimų Kultūros Fondo valdyboje, L. Balzarui pasitraukus iš KF valdybos, jo vietoje sekretoriaus pareigoms pakviestas praėjusiais metais teisės mokslus baigęs Pranas Jurkus.

Apmokėjus Aleksandryno išleido skolas Kultūros Fondo finansinė padėtis šiek tiek pagerėjo, bet turint plačius planus, Kultūros Fondui pinigai labai reikalingi. Artimoje ateityje KF išleis lietuvių tautinių šokių muzikos plokšteles. Šios plokštelės išleidimui panaudotas I-sios tautinių šokių šventės gauto pelno likutis.

Numatyta visa eilė leidinių išleisti jaunimui ir ypatingai kreipiamas dėmesys į leidinius penkiasdešimties metų Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo sukakčiai atžymėti.

Venezuelos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas inž. Vladas Venckus, artėjant Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui Chicagoje, lanko Pietų Amerikos lietuvių kolonijas, stengdamasis suorganizuoti kuo daugiau jaunimo į šį kongresą. Jis jau buvo Brazilijoje, Urugvajuje, Argentinoje ir kitur. Atvykęs į Buenos Aires viešėjo pas A. L. Balso leidėją P. Ožinską. Nuotraukoje inž. V. Venckus tarp Buenos Aires lietuvių sutinkant 1966 metus Argentinos Lietuvių Centre, Nuotraukoje iš kairės: A. Bardžius, O. Ožinskienė, K. Sinkevičius, inž. V. Venckus, P. Bilevičius, J. Ziberka ir ALC pirm. V. Balčiūnas. Prie stalo sėdi V. ir B. Survilai ir A. Misūnas.

Pr. Ožinsko nuotrauka

Australijoje mirė Joana Linartienė

Sausio 12 d. vakare Sydnėjuje, Australijoje mirė Joana Linartienė -- 85 metų amžiaus, vėžio ligos nukamuota. Apie pusę metų ją namuose ir ligoninėse slaugė Daukų ir Kovalskių šeimos. Linartienės jaunystė prabėgo judrioje Rygos lietuvių kolonijoje, kurioje ji dėl savo artistinių sugebėjimų buvo vadinama primadona. Vėliau, nuo Nepriklausomybės pradžios iki išvykimo į Australiją, gyveno Kaune.

Joana Linartienė palaidota Sydnėjaus -- Rookwood'o -- kapinėse.

Joana Linartienė -- Jančaitė, gimė 1884 m. lapkričio 1 d. Švedpols dvaro, Žagarės valsčiuje, kur jos tėvas buvo kunigaikščio Narvyškino dvarų ūkvedžiu. Jos mama buvo labai muzikali, skambino pianinu ir mėgo dainuoti. Ji buvo taip pat kumečių vaikų auklė, jų maitintoja, rengėja, gydytoja ir slaptos lietuviškosios mokyklos mokytoja. Iš motinos Joana išmoko dirbti ir veikti savo tautiečių prasčiokų labui. Kad vaikai galėtų lankyti mokyklą, Joanos tėvas atsiskė iš ūkvedžio pareigų ir nusikėlė į Rygą. Čia Joana baigė tų laikų keturklasę mokyklą ir susipažino su savo busimu vyru -- Linartu Jurgiu, notaro sekretorium, kuris ją ir įtraukė į lietuvių teatro darbą, kur pasireiškė jos dideli vaidybiniai gabumai. Ji išliko į Rygos lietuvių teatro primadonas -- vaidindama pagrindines Rygos "Kanklių" teatro statomų veikalių roles.

— Aš pilnai pasitikiu, kad milijoną dolerių Amerikos lietuviai sudės Lietuvių Fondan, juk praityje būdami daug biednesni, jie sudėjo lietuvių ir Lietuvos reikalams milijonus. Taip rašo LF valdybai Z. Jankauskas iš Philadelphijos.

Junkitės ir jūs į LF narių eiles kovai už šviesesnį lietuvių tautos rytojų. Kas lietuviškai galvoja, tas Lietuvių Fondan stoja. sk.

Rygos lietuvių mėgėjų teatras "Kanklės" naudojo didžiųjų Rygos, tiek rusų, tiek vokiečių teatrų scenas ir jų turtingą butoriją, todėl "Kanklių" pastatymai buvo didingi ir imponuoją, ir žiūrovų salės nesutalpinavo. "Kanklės" rengė pastatymus ne tik Rygoje, kur tada buvo apie 50.000 lietuvių, bet ir

Mintaujoje bei Liepojoju, kur taip pat gyveno daug lietuvių.

Joanai Linartienei visada teko pagrindinės roles. Ji vaidino "Pilėnų kunigaikštyje" -- Laimutę, "Blindoje" -- Uršulę, "Eglė, žalių karalienė" -- Eglę, "Mindaugą" -- Ragnytę, "Kęstutį" -- Marę, "Mirgoje" -- Mirgą, "Živilę" -- Živilę. Taip pat dalyvavo ji "Pilėniečiuose", "Sparnuose", "Pabaigtuvėse" ir kitose didžiosiose dramose ir buvo tų laikų lietuviškoje spaudoje puikiai įvertinta.

Marcelinas Šikšnyš-Šiaulėniškis, vienas pirmųjų mūsų dramaturgų ir buvęs "Kanklių" teatro režisierius, gyvenęs Vilniuje, kartą pasakė, kad jo "Pilėnų kunigaikštyje" Linartienė buvusi ideali Laimutė -- geresnė jis nesąs matęs. O Tumas Vaižgantas tvirtino, kad ji toli pralenkusi visas to meto lietuves aktorės.

1915 m. Linartienė besitraukdama nuo artėjančio fronto iš Rygos nusikėlė į Petrapilį, o 1918 m. į Voronežą. Ir ten ji neatsiskė scenos darbo.

Joana Linartienė buvo ir gera šalpos darbininkė. Rygoje ji veikė "Pašalpos" ir "Žvaigždės" draugijose, kurios šelpė neturtinius mokinius, rėmė lietuvišką mokyklą, šelpė karan pašauktųjų šeimas.

Ji turėjo gerą balsą, todėl buvo muziko Aleks. Kačanausko įtraukta į garsų Rygos lietuvių dainininkų sektetą, kuris įdainavo apie 40 pirmųjų lietuviškų patefono plokštelių. Šios plokštelės ugdė kultūringą lietuvišką dainavimą, tai buvo pirmoji lietuviškosios dainos mokykla.

1961 m. Jona Linartienė iš Lietuvos atvyko į Australiją pas savo ten gyvenančius dukras: Pajautą, Daukienę ir Gražiną Kovalskienę.

J. Reisgys

IEŠKOMA PIRMŲJŲ SPAUSDINIŲ

1874 m. atspausdintas lapelyje pirmasis JAV lietuvių spaudinys -- giesmė "Wieszpatis savo sžaukiuosi" (Shenandoah, Pa.). Kitais metais buvo atspausdintas (Shamokin, Pa.) dviejų puslapių atsišaukimas "Mieli Brojei", reklamuojąs tuo pačiu metu spausdinamą žodyną -- "Tlumoczius...", kurio buvo atspausdinti tik keli puslapiai, nes gaisras sunaikino spaustuvę. 1887 m. Brooklyne išspausdinti draugijos įstatai -- "Ustanavimas taworczyestes...". 1879 m. išleistas pirmasis JAV laikraštis -- "Gazietė Lietuviszka...". 1880 m. Chicagoje išėjo dvi knygos: Historyja Septiniu Mokitoiu ir "Graži Historia api kantriva Helena...", o New Yorke -- "Praractwos Michaldos Karalenes...".

Kas turėtų čia išvardintų leidinių arba vėlyvesnių, labai prašomi dovanoti juos Pasaulio Lietuvių Archyviui (5620 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636). Jie labai reikalingi istorinėms studijoms. Be to, Archyvas juos saugos vėlyvesniems mokslininkams, kurie domėsis šio krašto lietuvių veikla.

Amerikos Lietuvių Montessori Draugijos Chicagoje susirinkime pirm. I. Kriaučeliūnienė pristato diskusinę grupę, pasirodusią kalbėti tema "Vaiko religinis, psichologinis, socialinis ir fizinis vystymasis". Nuotraukoje iš kairės: I. Kriaučeliūnienė, R. Mieželis, kun. G. Kijauskas, S.J., V. Tiftunėlytė, dr. J. Jakševičienė ir V. Černius.

A. A.

VINCUI MINKŪNUI

mirus, giliame liūdesyje likusiems žmonai JAD-VYGAI, sūnui RIMUI, giminėms ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

Kazimiera ir Aleksas Laikūnai
Juratė ir Vitas Kokliai

Mielam bičiuliui

VINCUI MINKŪNUI

staiga mirus, Jo žmonai JADVYGAI, sūnui RIMANTUI, broliui PETRUI ir Jo šeimai reiškiamo gilią užuojautą

K. Gaižučiai
L. Lazdiniai

APOLONIJOS STAŠKŪNIENĖS

mamytėi Lietuvoje mirus, visai jos šeimai ir artimiesiems giliausią užuojautą reiškia

Stefanija Rydelienė
Irena ir Edvardas Rydeliai

Brangiai motinai,

ONAI VEITIENEI

Lietuvoje mirus, mielą birutietę ALDONĄ BARTUSKIENĘ su šeima nuoširdžiai užjaučia ir drauge liūdi

D. L. K. Birutės
Draugija